

Lokaal geworteld.

Europees verbonden.

Verkiezingsprogramma
Gemeenteraadsverkiezing 2026

Samenvatting

Connect-Volt wil een persoonlijke, duurzame en verbonden gemeente. Belangrijk zijn betaalbare huizen, minder armoede, een snelle energietransitie, welzijn voor iedere Wageninger en een open gemeente waar inwoners meepraten. Wageningen werkt samen met de regio en Europa voor kennis en geld.

Jongeren en de toekomst

- Jongeren krijgen een vaste plek in beleid via een jeugdstrategie.
- Er komt een permanente jongerenraad die advies geeft.
- Beleid krijgt een toets op lange termijn impact en er komt een wethouder voor toekomstige generaties.

Wonen in Wageningen

- Wageningen bouwt 3.000–3.500 woningen richting 2040, met veel betaalbare woningen en minstens 40% sociale huur.
- Nieuwbouw moet passen bij de stad: groen, biobased materialen en in een fijne en sociale omgeving.
- Er komt een woningbouwadviesraad die advies geeft over uitstraling, hoogte en materialen.
- Leegstand wordt benut, woningen kunnen makkelijker worden gesplitst en er komt meer ruimte voor nieuwe woonvormen.

Energie en Klimaat

- Meer isolatie, zonnepanelen, slimme lokale netten en collectieve warmtenetten.
- Klimaatmaatregelen in elk project: meer groen, wateropvang en verkoeling.
- Buurten en coöperaties krijgen zeggenschap en financiële steun via een revolverend fonds.
- Kunst in de openbare ruimte en betrokken buurtbewoners bij ontwerpen.

Een fijne leefomgeving

- Gezonde lucht, minder geluid en minder lichtoverlast.
- Aanplant van inheemse en biologisch gekweekte planten voor meer biodiversiteit.
- Meer groen in de stad, waterdoorlatende materialen en plekken om te ontspannen.
- Meer ruimte voor fiets en goed openbaar vervoer, P+R en veilige haltes.

Welzijn en zorg

- Eenvoudiger en laagdrempeliger hulp via één loket en meertalige informatie.
- Meer aandacht voor hulp bij mentale problemen
- Vroege schuldhulp, noodpotjes voor acute hulp en extra aandacht voor jeugd-ggz en preventie.
- Lokale samenwerking tussen scholen, zorg en welzijn.

Lokale economie en cultuur

- Steun voor MKB, start-ups en circulaire ondernemers.
- Sociaal en circulair inkopen door de gemeente.
- Betaalbare makersruimtes, culturele programmering en ruimte voor evenementen.
- Eén ondernemersloket voor vergunningen en Europese fondsen.

Bestuur en digitalisatie

- Digitale dienstverlening, open data en burgerparticipatie met wijkbudgetten en burgerberaden.
- Inzetten op meer betrokkenheid van inwoners bij besluitvorming door inspreekmomenten, burgerberaden en digitale tools.
- Duidelijke meetpunten om voortgang jaarlijks te volgen.

De toekomst begint hier.

Beste Wageningers,

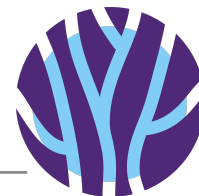
Wageningen is uniek; een wereldstad in zakformaat. Een stad van kennis, duurzaamheid, internationale cultuur en gemeenschapszin. Tegelijk zien we problemen: te weinig woningen, toenemende ongelijkheid en een veranderend klimaat met hitte en wateroverlast. Connect-Volt Wageningen wil concreet aan de slag met praktische oplossingen die lang meegaan.

We kiezen voor een stadsvisie die verder kijkt dan één raadsperiode: menselijk, duurzaam en verbonden. We werken aan betaalbare woningen, minder armoede, goed openbaar vervoer en brede welvaart: welzijn, gezondheid, duurzaamheid, veiligheid en gelijke kansen voor elke Wageningser.

Digitale vooruitgang gebruiken we om diensten eenvoudiger en veiliger te maken. Jongeren en studenten krijgen ruimte om mee te bouwen aan de toekomst van onze stad.

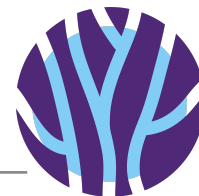
Met lokale kennis en internationale ervaring vertalen we bewezen oplossingen uit heel Europa naar het Wageningse. Dit plan is gemaakt samen met inwoners, experts en partners – en is een uitnodiging aan iedere Wageningser die onze stad vooruit wil helpen. Want wat ons bindt, is sterker dan wat ons verdeelt.

Inhoudsopgave

1. Wat Connect-Volt Wageningen wil: lokale oplossingen voor wereldwijde uitdagingen	7
2.1 Jongeren en toekomstige generaties	8
Wageningse jeugdstrategie	8
Jongerenraad	8
Toekomstbestendig beleid	9
2.2. Genoeg goede woningen	10
Nieuwe woningen bouwen	10
Het Wageningse aangezicht	10
Bouwen voor iedere Wageningser	11
Maatschappelijke winst voorop	11
Meten is weten	12
2.3. Energie en klimaat	13
Duurzame energie uit de stad	13
Warmte	13
Klimaatadaptatie	14
Samenwerken	14
2.4. Een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving	16
Preventie en handhaving	16
Lucht, licht en geluid	16
Ontspanning	17
Natuur en biodiversiteit	17
Kunst in de openbare ruimte	18
2.5. Welvaart en gezondheid	20
Iedere Wageningser doet mee	20
Makkelijke toegang tot ondersteuning	20
Hulp voor mens en dier	21
Meten is weten	21
Schulden	21
Mentale zorg	21
Preventie	22
Samenwerken en innoveren	23
2.6. Lokale economie	24
Toerisme en recreatie	24
Ondernemen in Wageningen	25
Circulaire economie	25
Innovatie	26
Eén loket	26
2.7. Bereikbaarheid	28
In de wijk	28
Fietsen	28
Openbaar vervoer	29
Innovatie	29

2.8. Onderwijs	30
Toegankelijk onderwijs	30
Europese kansen	30
2.9. Veiligheid	32
Inleiding	32
Ruimte voor hulpdiensten	32
Veilig op straat	32
Centraal meldpunt	33
Samenwerken	33
2.10. Cultuur, sport en recreatie	34
Cultuur	34
Evenementen	34
Sport	34
Recreatie	35
Nachtleven	35
2.11. Een slimme gemeente	37
Digitale verbondenheid	37
Digitale dienstverlening	37
Transparantie	38
Participatie	38
2.12. Migratie en integratie	39
Opvang	39
Internationale gemeenschap	39
Integratie	39
Ontmoeten en vieren van diversiteit	40
2.13 Inclusie en diversiteit	41
Gastvrije stad	41
Wageningen een inclusieve stad	41
Bewuste stad	42
Vrouwvriendelijke stad	42
Toegankelijke stad	42
Inclusie en verbinding	42
2.14. Betere democratie: een gemeente die luistert	43
Toegankelijke gemeente met betrokken inwoners	43
Burgerberaad	43
Transparantie en samenwerken	43
2.15. Wageningen en Europa	45
Samenwerken	45
Zichtbaarheid	45
2.16. Ruimte voor visie, vernieuwing en verbinding	46
Vernieuwing mogelijk maken	46
Europese middelen lokaal benutten	46
Regie op stad en economie	46
Regionale verantwoordelijkheid nemen	46

1. Wat Connect-Volt Wageningen wil: lokale oplossingen voor wereldwijde uitdagingen

Politiek hoort dichtbij de inwoners te staan. Wij willen een stad waar iedere Wageninger mee kan doen en mee kan beslissen: studenten, ouderen, starters, nieuwkomers en gevestigde inwoners. Politiek moet begrijpelijk en bereikbaar zijn. Daarom geven we jongeren, studenten en internationale inwoners meer ruimte om mee te praten, ook tussen verkiezingen door.

Samenwerking is onze kernwaarde. We werken met buurgemeenten en met Europa, want problemen stoppen niet bij de gemeentegrens. Onze oplossingen moeten efficiënt zijn, kansen voor iedere Wageninger bieden en bijdragen aan een sterke, innovatieve lokale economie.

Onze inzet betekent concreet:

- een doelmatige gemeente Wageningen die slim met technologie omgaat;
- kansen en rechten voor iedere Wageninger;
- een economie die maatschappelijke vooruitgang mogelijk maakt;
- meer invloed van inwoners op belangrijke besluiten;
- samenwerking over grenzen heen.

Om te kunnen samenwerken en de beste oplossingen te vinden, moeten we de huidige verdeeldheid in de samenleving doorbreken. Iedere Wageninger moet gehoord worden en moet kunnen meedoen, ongeacht achtergrond of situatie. Of je nu rijk of arm bent, woningzoekend of huurder, praktisch of theoretisch opgeleid, wij roepen iedereen op om samen te werken aan een betere toekomst. Wij bieden de kansen om dat te doen.

Is dat idealistisch? Jazeker! Maar het is ook praktisch. Oude en nieuwe uitdagingen kunnen alleen effectief worden aangepakt als we de handen ineenslaan. Of het nu gaat om de zorg, de bestrijding van criminaliteit of eerlijke beloning voor werk: samenwerking is de sleutel. Grenzen beschermen ons niet, net zo min als gesloten bubbels van gelijkgestemde mensen. Samen staan we sterker.

In de volgende hoofdstukken staan de concrete verbeteracties die we in de gemeenteraad van Wageningen willen oppakken

2.1 Jongeren en toekomstige generaties

Jongeren en studenten vormen de toekomst van Wageningen. Zij moeten meepraten over het beleid dat hen raakt. We willen hun stem structureel vastleggen en ondersteunen. Wij zijn een partij die gedragen wordt door jongeren en jongvolwassenen en zien kansen om de stem van jongeren en studenten meer kracht te geven. Nieuwe perspectieven, ervaringen en ideeën zijn onmisbaar bij het vormgeven van beleid dat niet alleen vandaag, maar ook in de toekomst impact heeft.

Wageningse jeugdstrategie

In de afgelopen raadsperiode was er een succesvol inwonersberaad over mobiliteit. Wij stellen nu voor om geld vrij te maken voor een Wageningse jeugdstrategie. Dit doen we naar het voorbeeld van de nationale jeugdstrategie en het inwonersberaad over mobiliteit.

De Wageningse jeugdstrategie wordt gemaakt door Wageningse jongeren zelf. We nodigen inwoners tussen de 12 en 25 jaar uit om mee te doen. Via een eerlijke loting wordt een groep samengesteld die een goede afspiegeling is van de jongeren in Wageningen. Deze groep kiest de belangrijkste onderwerpen en werkt oplossingen uit. Ook jongeren die niet in deze groep zitten, worden actief betrokken. Zo zorgen we dat de strategie breed gedragen wordt.

De gemeenteraad van gemeente Wageningen belooft de plannen van deze jongeren strategie in principe uit te voeren, tenzij er heel zwaarwegende redenen zijn om dat niet te doen. We maken daarbij verschil tussen maatregelen voor de korte termijn en maatregelen voor de lange termijn. Zo zorgen we dat er zowel snelle verbeteringen komen als blijvende oplossingen.

De strategie wordt regelmatig opnieuw bekeken en aangepast. Op die manier blijft ze actueel en laat ze steeds goed zien welke uitdagingen jongeren zien en welke oplossingen zij voorstellen.

Jongerenraad

Wij willen dat jongeren een vaste en duidelijke stem krijgen in Wageningen. De plannen uit de jeugd- en studentstrategie zijn niet in één raadsperiode klaar. Daar is langere inzet en aandacht voor nodig. Daarom pleiten wij voor een blijvende jongerenraad.

Deze jongerenraad bestaat uit jongeren tussen de 12 en 18 jaar. Op verzoek van de gemeenteraad van gemeente Wageningen of het college van burgemeester en wethouders geven zij hun mening over voorstellen en plannen. De jongerenraad kan ook zelf onderwerpen aandragen en advies geven, zodat zorgen en ideeën van jongeren op tijd besproken worden. Dit gebeurt onder begeleiding van een ervaren gespreksleider.

De leden van de raad worden gekozen via een eerlijke loting. Elk jaar komen er nieuwe jongeren bij, zodat de groep steeds verandert. Toch blijft de raad altijd een goede afspiegeling van de verschillende jongeren in Wageningen.

Daarnaast heeft Wageningen al een kindburgermeester en een studentambtenaar. Wij willen de samenwerking met hen versterken en hen meer zichtbaar maken. Zo vergroten we niet alleen de betrokkenheid van jongeren, maar verbeteren we ook de kwaliteit en betrouwbaarheid van het beleid.

Toekomstbestendig beleid

Veel keuzes die we vandaag maken, hebben gevolgen voor lange tijd. Daarom is het belangrijk dat we altijd rekening houden met de belangen van toekomstige generaties. Connect-Volt stelt voor om een toets in te voeren die nieuwe plannen beoordeelt op hun effecten voor de lange termijn. Ook willen we een wethouder aanstellen die speciaal verantwoordelijk is voor dit onderwerp. Zo zorgen we dat de belangen van toekomstige generaties niet alleen moreel, maar ook bestuurlijk worden meegenomen.

Wageningen heeft veel ambities, maar we hoeven niet alles zelf opnieuw uit te vinden. Andere gemeenten hebben al goede voorbeelden. Zo werkt de gemeente Groningen aan een generatietoets om nieuw beleid te beoordelen op lange termijn effecten. In Dalfsen wordt een vergelijkbare aanpak gebruikt, waarbij de resultaten direct aan beleidsstukken worden toegevoegd. De provincie Noord-Brabant is gestart met een proef waarin de gevolgen van beleid voor jongeren en toekomstige generaties centraal staan. Ook in Amersfoort en bij de Rijksoverheid bestaan methodes zoals *Toekomst aan Tafel* en de *Toekomst Effect Rapportage*. Daarbij stappen beleidsmakers letterlijk in de rol van toekomstige generaties.

Nog maar weinig wethouders hebben officieel de titel “wethouder voor toekomstige generaties”. Toch zie je in steden als Den Haag dat bestuurders duurzaamheid en rechtvaardigheid tussen generaties al koppelen aan hun werk. Met dit voorstel kan gemeente Wageningen aansluiten bij deze groeiende beweging. Zo kan Wageningen zich laten zien als een voorloper en deze verantwoordelijkheid stevig vastleggen in het lokale bestuur.

2.2. Genoeg goede woningen

Wonen is een basisrecht. Toch is er ook in Wageningen een groot tekort aan woningen. Het probleem zit niet alleen in het aantal huizen, maar ook in de hoge kosten van huur, doorstroom en hoge kosten voor warmte en energie. Wageningers die groter of juist kleiner willen gaan wonen, lopen vast omdat er te weinig keuze is. Daarom moet Wageningen groeien, maar tegelijk moet de leefbaarheid goed blijven of zelfs beter worden. Dat is niet makkelijk, maar wij geloven dat het kan.

We kijken naar slimme ideeën van inwoners en naar woonprojecten in andere plaatsen, in Nederland en daarbuiten. Door van elkaar te leren – van goede voorbeelden, maar ook van fouten – kunnen we steeds betere oplossingen maken en veel tijd en frustratie besparen. Uiteindelijk willen wij voor iedere Wageningser hetzelfde: fijn en betaalbaar wonen in een leefbare wijk.

Nieuwe woningen bouwen

Rijk en gemeente hebben afgesproken dat Wageningen tot 2030 3.000 nieuwe woningen realiseert, oplopend naar 3.500 richting 2040. Die groei is hard nodig, vooral voor starters, studenten en alleenstaanden. Tegelijk is de beschikbare ruimte beperkt en zijn veel bouwlocaties in handen van commerciële ontwikkelaars.

Participatie schiet in het huidige stelsel vaak tekort, wat leidt tot weerstand in buurten en verlies aan vertrouwen. De balans tussen inbreiding en uitbreiding, en de groei van Wageningen is ingewikkeld: de stad wordt aan meerdere kanten geflankeerd door natuurgebieden en staat bekend om de voorliefde voor natuur. Tegelijk staat in de verstedelijking ook het dorpse, menselijke karakter onder druk — juist nu de stad steeds meer internationale aantrekkingskracht heeft. Hoe deze aspecten in de ontwikkeling van Wageningen gecombineerd worden is een lastig dilemma. Wij zien in dit dilemma een belangrijke rol weggelegd voor een inwonersberaad.

Er is weinig ruimte in Wageningen. De ruimte die er is moet verdeeld worden tussen woningen, voorzieningen en groen. In sommige wijken kunnen we uitbreiden, zoals tussen de Haarweg en Gamma, en tussen Wageningen en Bennekom. In andere wijken zoals de Sahara, Wageningen Hoog en het havengebied kunnen we verdichten. We leggen het accent op duurzaam bouwen, innovatief bouwen en met genoeg ruimte voor groen. Elke wijk heeft een eigen uitstraling, eigen wensen en behoeften. Het beste resultaat krijgen we door bewoners te laten meepraten, open en duidelijk te zijn bij bouwprojecten. En vooral door na te komen wat we hebben afgesproken.

Het Wageningse aangezicht

Woningbouw is meer dan stenen stapelen. We willen ook bouwen gebruiken om te investeren in leefkwaliteit, duurzaamheid en sociale verbinding. Door bewust te kiezen voor betaalbare, gemengde wijken met een Wagenings gezicht creëren we duurzaamheid in ontwerp en versterken we de bekende identiteit. Architectuur hoort volgens ons integratie en het gevoel van thuis te versterken; het uiterlijk van gebouwen maakt een

stad herkenbaar, en in plaats van de historische verbinding met het landschap uit te wissen willen we daar op voortbouwen. Want: onze wijken zijn plekken waar mensen samenleven, elkaar kennen en graag willen zijn. Bewoners moeten zeggenschap hebben over hun buurt. De stad groeit, maar moet herkenbaar blijven.

Wij stellen een toekomst voor waar nieuwbouw aansluit op de historische architectuur, het landschap en de menselijke schaal. In het centrum zien wij het mogelijk om tussen de 5-7 bouwlagen te bouwen, en in bijvoorbeeld de 'oksel' zien wij mogelijkheden om net zo hoog als de sterflats te bouwen. We letten expliciet op zichtlijnen, zon en het voorkomen van versterking. We bouwen met groene en biobased materialen en verweven natuur in het straatbeeld.

Om dit te bereiken willen we een woningbouw adviesraad oprichten. Deze raad bestaat uit een goede afspiegeling van inwoners, aangevuld met landschapsexperts en andere betrokkenen. Zij worden voor 6 jaar aangesteld. De raad geeft zwaarwegend advies over uitstraling, hoogte, materialen en prijs (niet over aantallen of woningtypes). Dit advies wordt zichtbaar meegenomen bij de planvorming, de vergunningverlening en de uitvoering.

Bouwen voor iedere Wageninger

Wageningen is een compacte stad, waarin we al onze inwoners een plekje gunnen. Bij het bouwen van woningen wordt aangesloten bij de woningbehoeftes die er in Wageningen zijn.

De wachtlijsten voor sociale huurwoningen zijn veel te lang. Ook wordt er te weinig gebouwd voor studenten en voor de doorstroming van ouderen, die op sociale huur zijn aangewezen. Dat betekent dat er meer hoogbouw komt en ook meer dan 40% sociale huur.

Om doorstroming van ouderen vanuit koopwoningen te bevorderen is het van belang om voor hen aantrekkelijke woningen (middenhuur en koop) te bouwen, dicht bij voorzieningen. Je kan hierbij denken aan geclusterde woningen. Bij nieuwbouw gaan woningen eerst naar mensen die aan Wageningen gebonden zijn. Zo zorgen we voor meer doorstroming binnen Wageningen en gaan we scheefwonen tegen.

Maatschappelijke winst voorop

Nieuwbouwprojecten worden getoetst op maatschappelijke meerwaarde. Projectontwikkelaars geven bij projecten in Wageningen bijna altijd aan dat er een super duur segment nodig is om het betaalbaar te houden. Met een maatschappelijke winst-toets zorgen we ervoor dat er gebouwd wordt in het belang van de stad, en niet exclusief in het belang van de projectontwikkelaar. De maatschappelijke winst-toets kijkt naar vier criteria: betaalbaarheid, groen, participatie en lokale voorzieningen. Deze toets wordt toegepast bij planvorming én bij vergunningverlening.

Er moet een regionaal grondbedrijf komen dat strategisch woningen en gronden aankoopt. Vanuit de Nederlandse overheid is de regio Foodvalley aangewezen als belangrijke bouwlocatie. Dit vergroot de haalbaarheid van dit plan als we dit gezamenlijk

in de regio gaan doen. Bij huurprojecten en ook bij maatschappelijk vastgoed blijft de grondpositie in gemeentelijke handen (erfpacht). Bij verkoop verkopen we nooit de grond; alleen de opstal gaat naar de markt. Zo houden we programmatische regie, terwijl corporaties en ontwikkelaars bouwen, verhuren en verkopen.

We willen niet alleen iets aan het woningaanbod doen, maar ook aan de vraag. De gemeente ondersteunt de verbouwing van leegstaande gebouwen tot woningen of andere nuttige voorzieningen. Grote, dure woningen waar minder vraag naar is, kunnen worden gesplitst. En ook grote percelen kunnen worden gesplitst. Flexwoningen kunnen helpen bij tijdelijke leegstand van een gebouw of locatie. We willen meedenken met nieuwe woonvormen, zoals 'vriendenwoningen', meergeneratiewoningen, ouderenhofjes, en collectieve woonprojecten (CPO's).

Om de woningvraag te verlagen willen we de 5%-verhuurregeling afschaffen. Door nieuwe landelijke regels is het al veel onaantrekkelijker geworden om huizen te verhuren, dit moet de gemeente niet nog moeilijker maken. Op deze manier maken we het makkelijker dat vrienden, gezinnen en kinderen samen kunnen wonen in een groot huis en voorkomen we schijnconstructies.

Iedereen die in Wageningen studeert moet de ruimte voelen om hier te kunnen blijven wonen. We willen hierop sturen met meer betaalbare kamers en studio's, optoppen op passende locaties en duidelijke verhuurvergunningen tegen overlast. We willen het talent behouden dat de innovatieve aard van de stad draagt.

Metten is weten

We willen de voortgang van onze doelen elk jaar meten. Dat doen we met een kleine set duidelijke meetpunten. We kijken bijvoorbeeld naar hoeveel betaalbare woningen er per project worden gebouwd, inclusief sociale huur, middenhuur en betaalbare koop. Ook letten we op het gebruik van biobased en circulaire materialen bij nieuwbouw en grote renovaties. Daarnaast meten we hoeveel groene daken en extra wijkgroen, zoals bomen en plantsoenen, erbij komen. Belangrijk is ook hoe tevreden inwoners zijn over hun deelname aan het proces, waarbij we nadrukkelijk ook internationale Wageningers meenemen. Tot slot houden we bij hoeveel nieuwe woningen er ontstaan door inbreiding, optoppen of het splitsen van bestaande gebouwen.

Met deze aanpak versterken we de samenhang en de leefbaarheid in Wageningen. Door betaalbare en gemengde wijken te bouwen, komt er meer doorstroming en blijft Wageningen aantrekkelijk voor starters, studenten en alleenstaanden. Het gebruik van biobased materialen en meer groen laat zien dat Wageningen kiest voor duurzaamheid en innovatie. Door inwoners op een andere manier te betrekken bij bouwprojecten, groeit het draagvlak en de verbondenheid in buurten waar gebouwd wordt.

2.3. Energie en klimaat

Connect-Volt streeft naar een duurzame productie en een duurzaam gebruik van energie in 2035, en een volledig duurzame economie in 2040. Ook op gemeentelijk niveau zetten we ons in voor een groene en duurzame toekomst, want klimaatverandering raakt ons allemaal en kan alleen gezamenlijk worden aangepakt. We willen dat Wageningen meer samen gaat werken met omliggende gemeenten en de regio Foodvalley en tegelijkertijd zijn eigen verantwoordelijkheid pakt. Als we dat doen, zowel nationaal als internationaal, kunnen we nieuwe, werkbare oplossingen ontwikkelen om de opwarming van de aarde tegen te gaan en een leefbare toekomst te garanderen voor iedere Wageninger.

Duurzame energie uit de stad

Voor de duurzame leefomgeving die wij willen, moeten we meer investeren in de isolatie van woningen en gebouwen, in zonnepanelen en in windenergie. Daarnaast willen we opnieuw de mogelijkheden van energie- en warmtewinning uit de Rijn en uit oppervlaktewater onderzoeken. Wij vinden het belangrijk om de inwoners bij dat proces te betrekken. We willen dat de gemeente onze inwoners stimuleert om duurzaam te leven en groene energie op te wekken, bijvoorbeeld met zonnepanelen. Wageningen moet gebruik gaan maken van slimme lokale energiesystemen ('smarthubs') om vastlopen van het elektriciteitsnet aan te pakken en de energietransitie te ondersteunen.

We vinden dat alle bruikbare daken, carports en parkeerterreinen in Wageningen benut moeten worden voor zonnepanelen. We gaan in het buitengebied eerder voor windmolens dan voor zonnevelden, vanwege het ruimtebeslag van zonnevelden. De bestaande zoekgebieden voor wind worden nu nader onderzocht. Om de balans tussen vraag en aanbod in Wageningen in balans te brengen plaatsen we windturbines op plekken waar de impact op natuur en landschap zo klein mogelijk is. We vinden het belangrijk dat er een keuze voor een locatie wordt gemaakt zodat de kosten niet onnodig stijgen en omwonenden uit onzekerheid worden gehaald. Wageningen heeft afgesproken een beperkt aantal hectare voor zonnevelden mogelijk te maken in het transformatiegebied aan de westkant van de stad. Daar houden we ons aan.. Daarnaast stimuleren we innovatieve energieopties zoals hydro-elektrische opwekking, geothermie en andere bewezen technieken die passen bij onze ondergrond en typologie.

Warmte

De energietransitie begint met besparen en isoleren. We versnellen de energietransitie met één loket voor VvE's en huurders, meertalig en met actieve begeleiding. We helpen specifiek huurders met het isoleren van de woning. Huurders zijn vaak afhankelijk van de welwillendheid van de verhuurder om te isoleren, de gemeente kan de verhuurders verleiden en onder druk zetten om toch te isoleren. We koppelen woningverbetering aan wijkgerichte aanbestedingen zodat schaalvoordeel de prijs drukt. We formuleren per woning een minimale prestatie-stap (zoals richting label C) en ondersteunen duurzame warmteopties die passen bij de buurt.

Verwarmen met aardgas is niet duurzaam. Daarom willen wij dat alle huizen zo snel mogelijk van het gas af gaan. Uiterlijk in 2040 moeten alle huizen afgekoppeld zijn van gas. Om dit te bereiken willen we inzetten op alternatieven: collectieve warmtenetten, warmtepompen en uiteraard isolatie. Collectieve warmtenetten kunnen gevoed worden door Rijn-warmte, oppervlaktewater, geothermie, restwarmte van industrie en elektriciteit.

We blijven doorgaan met de wijkgerichte aanpak. Voor 2028 moet er voor elke wijk een duidelijke planning liggen. Hoe langer we wachten, des te groter is de kans dat individuen voor een warmtepomp kiezen en des te kleiner de kans dat er een collectief warmtenet kan komen. We zorgen er voor dat door participatie iedereen in de wijk kennis heeft van deze planning.

Klimaatadaptatie

We koppelen klimaatadaptatie en vergroening aan elk project. Versteende plekken krijgen koelte en sponswerking: regenwatertuinen, infiltrerend wegdek, bomenrijen en schaduwrijke verblijfsplekken. Bushaltes en looproutes worden koeler en vriendelijker; waar het kan plaatsen we drinkpunten.

Nieuwe woningen moeten zo ontworpen en gebouwd worden dat rekening is gehouden met het veranderende klimaat (vooral met hittestress) door voldoende isolatie, wateropvang en een groene omgeving. Door woningen voor te bereiden op de toekomst, verminderen we de invloed van klimaatverandering en verhogen we de leefbaarheid in onze gemeente.

We sturen op een compacte set indicatoren zodat we jaarlijks kunnen bijsturen: het aandeel huishoudens in energiearmoede en de daling daarvan, het aantal geïsoleerde woningen en bereikte labelstappen, geleverde gigajoules duurzame warmte via open netten, lokaal opgewekte en gedeelde kilowatturen, het aantal operationele buurtbatterijen en de groei in m² groene daken en boomkroonbedekking.

Samenwerken

Internationale samenwerking voor duurzaamheid en klimaat is ook een speerpunt voor Connect-Volt. Deelname aan Europese netwerken en projecten gericht op duurzaamheid, zoals het Covenant of Mayors for Climate & Energy en Interreg Europe's klimaatprojecten, zijn cruciaal. Daarnaast willen we de samenwerking met partnergemeenten versterken en conferenties, workshops en uitwisselingen organiseren.

Om beter regionaal klimaatbeleid te kunnen opzetten, hebben gemeenten de vrijheid om zelf samenwerkingsverbanden aan te gaan met omliggende en andere gemeenten, zowel nationaal als internationaal. Dit versterkt niet alleen het effect van lokale initiatieven, maar zorgt ook voor een breed draagvlak voor duurzame oplossingen.

Bewoners en coöperaties krijgen zeggenschap over projecten via wijkbudgetten en heldere participatie. Het gemeentelijk innovatie- en energiefonds wordt revolverend: het verstrekt leningen of achtergestelde leningen aan coöperaties en MKB die CO₂ reduceren of energie delen. We benutten Europese middelen (zoals LIFE, ELENA en EFRO/Interreg)

om projecten sneller en betaalbaarder te maken en we houden de toegang laagdrempelig met meertalige begeleiding.

Door deze manier van samenwerken, bouwen we aan een duurzame toekomst, waarin lokale gemeenschappen een actieve rol spelen in het bereiken van de klimaatdoelen. Samen bouwen we aan een groene, leefbare en duurzame omgeving voor alle inwoners.

2.4. Een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving

Wij vinden dat iedereen recht heeft op een gezonde en schone leefomgeving. We willen een aantrekkelijke en gezonde omgeving voor iedere Wageninger. Een schone leefomgeving is onmisbaar voor het welzijn van onze inwoners en moet daarom voorrang krijgen in gemeentelijk beleid. Door actief te investeren in natuur en recreatie, in het voorkomen van vervuiling en in een duurzame economie, werken we aan een duurzame en leefbare stad. Het is van groot belang dat we inwoners betrekken bij milieubeheer, vervuilende industrieën sterk inperken en ervoor zorgen dat bedrijven zich houden aan de noodzakelijke strenge milieueisen. Samen kunnen we werken aan een toekomst waarin iedere Wageninger kan genieten van een veilige, gezonde en schone leefomgeving en waarin hoge zorgkosten worden voorkomen.

Preventie en handhaving

Om de gezondheid van inwoners beter te beschermen zijn meer middelen en een steviger preventiepakket nodig. Hoe dichterbij de burger hoe beter, en daarom willen we de wettelijke taak van gemeenten voor gezondheidszorg uitbreiden met preventie. Dit zorgt voor meer aandacht voor een gezond leven, een gezonde leefomgeving en bijtijds melding van gezondheidsproblemen.

Handhaving van regelgeving door de omgevingsdienst moet passen bij het type bedrijven en de mogelijke risico's die overtredingen met zich meebrengen. We moeten voorkomen dat controles focussen op laaghangend fruit. Juist de complexe overtredingen hebben vaak grote impact op de leefomgeving.

Schade aan onze leefomgeving kan al bij het ontwerpen van een product worden voorkomen. Dat heet 'effectief bronbeleid' en is van groot belang voor het verbeteren van het milieubeleid op Europees niveau. Het betekent dat we actief moeten optreden tegen vervuilende uitstoot van nieuwe producten of productielocaties in lucht, water en bodem. Om de gezondheid van inwoners te beschermen, willen wij dat Wageningen bedrijven pas een vergunning geeft als zij ook anticiperen op de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), die over het algemeen strenger zijn dan de Nederlandse normen.

Wij willen dat alle Wageningers weten waar ze terecht kunnen voor reparaties en advies. Een duurzame economie op basis van doordachte productiemethoden, de mogelijkheid tot reparatie en hergebruik is een noodzakelijk onderdeel van het behoud van een gezonde leefomgeving. Daarmee voorkomen we schade aan ons milieu en beperken we het gebruik van ongezonde stoffen en schadelijk afval.

Lucht, licht en geluid

Schone lucht is een andere belangrijke factor in een gezonde omgeving. Door deel te nemen aan het Schone Lucht Akkoord (SLA) draagt Wageningen bij aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. Groene gemeenten zijn een gezondere en meer leefbare omgeving voor hun inwoners.

We pakken luchtkwaliteit en geluid positief aan. 23% van het fijnstof wordt veroorzaakt door houtkachels. We wijzen mensen daarom op de stookwijzer en adviseren dringend om

zich daarnaar te richten. Daarnaast bieden we stookadvies, een omruilregeling voor vervuilende kachels en extra isolatiehulp aan huishoudens die nu afhankelijk zijn van houtstook, zodat overstappen op elektrische alternatieven betaalbaar wordt. In een sterk verdichte stad zorgt houtstook voor veel overlast. Daarom zetten wij ons in om houtstook op termijn te verbieden. Voordat we dit kunnen realiseren moet er goed nagedacht worden hoe we hierop kunnen handhaven, bijvoorbeeld met satellietdata en sensoren in de stad.

We leggen geluidsarme routes vast tussen woonwijken, scholen en parken en gebruiken stillere materialen op drukke wegen. We meten samen met bewoners hitte, lucht en geluid. Hun metingen gaan naar een openbaar dashboard. Wijkbudgetten sluiten daarop aan: waar de data knelpunten laat zien, investeren we sneller.

We maken verlichting zuinig én natuurvriendelijk. Alle armaturen zijn LED en we kiezen waar passend voor dimmen, bewegingssensoren en een warme kleurtemperatuur. We gebruiken afgeschermd, neerwaarts gerichte armaturen (full cut-off) zodat het licht op straat valt en niet in ramen of de nachtelijke lucht. Dat scheelt hinder, energie en verstoring van natuur. We bezien waar en wanneer lichten uit kunnen.

Ontspanning

Investeren in natuur en recreatie is ook van groot belang voor de kwaliteit van leven. Natuur- en recreatiegebieden zoals de uiterwaarden en het binnenveld zijn onmisbaar voor ontspanning en een gezonde leefomgeving. Gemeenten moeten zich inzetten voor het behoud en de ontwikkeling van deze gebieden. Het welzijn van inwoners moet gelijk opgaan met de groei van de bevolking, door de planning van natuur- en recreatievoorzieningen onderdeel te maken van het totaalpakket van gemeentelijke ontwikkeling.

Initiatieven zoals Steenbreek en de Speelvisie blijven we gebruiken, maar dan als vast onderdeel van gebiedsontwikkeling en herinrichting. We willen dat er onderzocht wordt of zandwinning in de uiterwaarden ingezet kan worden voor het creëren van een zwemplas. Of dat er in de jachthaven een recreatieplas gerealiseerd kan worden.

Natuur en biodiversiteit

Wageningen ligt midden in een uniek landschap, waar de Veluwe, de Rijn en de Gelderse Vallei samenkomen. Deze ligging maakt onze gemeente bijzonder rijk aan natuur en biodiversiteit. Van de uiterwaarden en bossen tot de stadsparken en groene wijken: overal is de natuur dichtbij en vormt zij een essentieel onderdeel van ons dagelijks leven. Tegelijkertijd staat de biodiversiteit onder druk door klimaatverandering, verstedelijking en intensief landgebruik. Wageningen heeft, als internationale kennisstad op het gebied van landbouw en natuur, niet alleen de verantwoordelijkheid maar ook de kennis en mogelijkheden om natuur en biodiversiteit te beschermen en te versterken. Door natuur te koesteren en te verbinden met de stad, bouwen we aan een gezonde, leefbare en toekomstbestendige omgeving voor mens en dier.

Wij willen het huidige beleid rond halfverharding voortzetten en verder versterken, omdat dit bijdraagt aan een betere infiltratie van regenwater en daarmee aan klimaatadaptatie.

Op zandbodems werkt dit goed, terwijl kleigrond vanwege de lage infiltratiesnelheid minder geschikt is. Waar de bodem het toelaat, bijvoorbeeld op parkeerplaatsen, pleiten wij voor de toepassing van grasbeton. Dit materiaal combineert de voordelen van waterdoorlatendheid met een vergroening van de openbare ruimte. Zo wordt niet alleen wateroverlast tegengegaan, maar ontstaat er ook meer groen in de stad, wat bijdraagt aan biodiversiteit, verkoeling en een prettigere leefomgeving.

Een sterk punt uit het Biodiversiteitsplan 2024 is de nadruk op de aanplant van inheemse soorten. Deze soorten horen van nature thuis in onze omgeving en vormen een belangrijke voedselbron voor lokale dierenpopulaties. Nederlandse insecten en vogels hebben immers weinig aan exotische bloemen of planten die geen ecologische waarde toevoegen. Volt wil hieraan toevoegen dat bij de aanplant en inzaaiing uitsluitend gebruik wordt gemaakt van biologisch plantmateriaal. In de praktijk worden planten vaak gekweekt met behulp van bestrijdingsmiddelen, waardoor er al pesticiden aanwezig kunnen zijn op zaden of jonge planten voordat ze in de openbare ruimte terechtkomen. Dit staat haaks op het beleid om geen bestrijdingsmiddelen te gebruiken in het beheer van openbaar groen en kan alsnog schadelijk zijn voor insecten en bodemleven. Door te kiezen voor biologisch gekweekt plantmateriaal wordt de biodiversiteit daadwerkelijk versterkt en wordt voorkomen dat gifstoffen onbedoeld hun weg vinden in onze leefomgeving.

Wij erkennen dat het huidige beleid op klimaat, energie en natuur in Wageningen al een stevige basis legt. De uitdaging ligt er nu vooral in om dit beleid verder aan te scherpen en bovenal consequent uit te voeren. Alleen door duidelijke keuzes te maken en afspraken daadwerkelijk na te komen, kan Wageningen haar ambities waarmaken en een voorbeeld blijven van een duurzame en toekomstgerichte gemeente.

Kunst in de openbare ruimte

Kunst en cultuur spelen een belangrijke rol in de leefbaarheid van onze stad. Ze maken de openbare ruimte aantrekkelijker, versterken de sociale samenhang en dragen bij aan een omgeving waarin iedere Wageninger zich thuis kan voelen. Wij zien kunst niet als een luxe, maar als een essentieel onderdeel van de leefomgeving.

Wij willen kunst nadrukkelijk verbinden met de leefomgeving. Dit betekent dat we inzetten op creatieve ingrepen die de stad mooier, groener en inclusiever maken. Waar fysieke ruimte voor groen beperkt is, kunnen muurschilderingen en beschilderde objecten zoals elektriciteitskastjes zorgen voor kleur, herkenbaarheid en een gevoel van eigenaarschap in de buurt. Door buurtbewoners, inclusief kinderen en jongeren, actief te betrekken bij het ontwerpen en uitvoeren van deze kunstwerken, versterken we de sociale cohesie en geven we inwoners de kans hun eigen leefomgeving mede vorm te geven. Voor een dementievriendelijke stad is dit extra waardevol: herkenbare kunst en duidelijke visuele aanknopingspunten helpen mensen met geheugenproblemen zich beter te oriënteren en zich veilig te voelen in hun omgeving.

In andere steden zijn al inspirerende initiatieven te vinden. Zo worden in Rotterdam en Eindhoven elektriciteitskastjes door buurtbewoners en kunstenaars beschilderd, en gebruikt Amersfoort muurschilderingen om wijken met weinig groen toch een levendige

uitstraling te geven. Daarnaast werkt Tilburg aan een dementievriendelijke stad door herkenbare kunstobjecten en duidelijke markeringen in de openbare ruimte te plaatsen.

Met deze maatregelen wordt Wageningen een aantrekkelijke en gezonde gemeente, waarin duurzaamheid en welzijn centraal staan. Wij streven naar een toekomst waarin iedere Wageninger kan genieten van een veilige, schone en gezonde leefomgeving.

2.5. Welvaart en gezondheid

Connect-Volt staat voor eerlijk verdiende en eerlijk verdeelde welvaart. Iedere Wageninger moet mee kunnen doen met of zonder baan. Volt staat voor een stevig sociaal beleid. Landelijk willen we naar een basisinkomen toe. Hier in de gemeente willen we naar een soort opstapbanen voor mensen met een uitkering, die passen bij wat zij aankunnen. Schulden worden vroegtijdig aangepakt, zodat ze niet uit de hand lopen.

Zorg, welzijn en volksgezondheid zijn belangrijke taken voor gemeenten, waarbij Connect-Volt zich vooral richt op het verbeteren van de geestelijke gezondheidszorg (ggz), in het bijzonder voor jongeren. Door extra budget en een nieuwe vorm van financiering willen we de toegankelijkheid van de zorg verbeteren en wachtlijsten verminderen. Samenwerking tussen ggz- en welzijnsorganisaties en betere ondersteuning van mantelzorgers zijn belangrijke stappen naar een gezonde en veerkrachtige samenleving.

Iedere Wageninger doet mee

Op dit moment zijn welvaart en economische kansen niet eerlijk verdeeld; opgroeien in armoede beperkt de kansen van mensen in vergelijking met die van anderen. In Wageningen zijn we al goed op weg met het 'maatschappelijk meedoen budget'. Er zijn echter nog steeds huishoudens die het niet redden, jongeren zonder vangnet en ouders die vastlopen in regels. Hulp is er, maar te vaak te laat of te ingewikkeld, waardoor de problemen nog groter worden. Dat draaien we om: eenvoud, één loket, vroeg erbij, en steun die werkt in het dagelijks leven.

We willen 'opstapbanen' om kansen te bieden aan mensen die moeilijk aan werk komen. Deze opstapbanen zien wij als een middel om uitvoering aan de participatiewet te geven. We stimuleren mensen met een uitkering om daar gebruik van te maken en zo een maatschappelijke bijdrage te leveren. We willen goed en betaalbaar openbaar vervoer zodat iedereen werk, school, dokter, familie en vrienden en sport-, cultuur- en recreatievoorzieningen kan bereiken.

Zo krijgt iedere Wageninger een eerlijke kans op een beter leven en een passende eigen plek in onze gemeenschap. We kijken breder dan inkomen alleen. Gezondheid, bestaanszekerheid, ontwikkeling en verbondenheid tellen net zo zwaar. Daarom koppelen we inkomensondersteuning aan cultuur, sport, onderwijs en een duurzame lokale economie. Het vangnet moet helpen en niet vastzetten. De gemeente is aanjager van circulaire bedrijvigheid en sociaal werk.

We zetten de armoedegrens helder neer. Voor gemeentelijke regelingen hanteren we 130% van het sociaal minimum als standaarddrempel. We willen uitzoeken hoe het maatschappelijk meedoen budget (MMB) zich verhoudt tot deze 130% drempel. Waar mogelijk maken we het MMB beschikbaar voor meer Wageningers. Kindvoorzieningen krijgen extra ruimte waar nodig, zodat kansen niet afhangen van het inkomen van ouders.

Makkelijke toegang tot ondersteuning

We maken toegang eenvoudig. Het Maatschappelijk Meedoen Budget wordt simpeler en menselijker: digitaal én aan de balie aan te vragen, met hulp op locatie. Eén loket helpt inwoners en professionals. Communicatie en formulieren zijn meertalig. We gebruiken

vertaaltechnologie met menselijke controle, zodat de druk op het ambtelijk apparaat beperkt blijft.

We voeren een stadspas in, naar voorbeeld van de Gelrepas. Beschikbaar tot 130% van het sociaal minimum. De pas geeft gratis of een flinke korting op toegang tot cultuur, sport, OV, bibliotheek, diensten en musea. Studenten kunnen meedoen. We stimuleren de WUR om daar financieel aan bij te dragen. Voor ontvangers van de pas geeft dit inspiratie, meer betrokkenheid en duidelijkheid. Voor aanbieders biedt het kansen voor het aanspreken van een nieuwe doelgroep.

Hulp voor mens en dier

We regelen ook zorg voor dieren bij minima. De dierenhulpregeling vergoedt noodzakelijke diergeneeskunde (diagnostiek, vaccinatie, castratie/sterilisatie en spoed) met een jaarlijks plafond per huishouden. Dit leggen we in de verordening vast. Mens én dier tellen mee in een zorgzame stad.

Metten is weten

We sturen op basis van data. Doelen waar we op aansturen zijn: het aandeel huishoudens onder de armoedegrens daalt en meer mensen bereiken onze regelingen. Het aantal plaatsingen naar werk of opleiding stijgt, juist in de genoemde doelgroepen. Het volume sociaal/circulair inkopen groeit volgens de doelen. Het gebruik van stadspas en 'maatschappelijk meedoen budget' neemt toe bij de mensen voor wie het bedoeld is. Op basis van deze cijfers passen we aanpak en budget aan.

Schulden

We signaleren schulden vroeg en handelen meteen. Met corporaties en zorgverzekeraars sluiten we convenanten die passen bij privacyregels (AVG en gegevensminimalisatie) en proberen ook de belastingdienst aan te haken. Bij signalen nemen we proactief contact op. Niet maanden later, maar direct: telefonisch of aan de keukentafel—met toestemming en met oog voor vertrouwen.

We maken acute schuldhulp mogelijk. Hulpverleners in het sociaal domein krijgen een kleine, direct inzetbare pot voor noodgevallen. Zodat boodschappen, openbaar vervoer, schoolspullen of een noodzakelijke rekening niet blijven liggen. Het is een principe met scherp kader, geen blanco cheque. We willen dat de gemeente gaat kijken of we inwoners kunnen helpen met een schuldpardon na afloop van een schuldhulptraject. Zo zorgen we er voor dat Wageningers met schulden een echte kans op een nieuwe start krijgen.

Mentale zorg

Sinds de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) hebben gemeenten de verantwoordelijkheid voor inwoners die daarvoor in aanmerking komen. Wij zien dat vooral de jeugd-ggz bijzondere aandacht nodig heeft. We willen extra budget door een deel van de landelijke begroting naar gemeenten over te hevelen. Dat gebruiken we voor uitbreiding van de ggz en preventieve zorg. Omdat driekwart van de psychische stoornissen zich voor het 25e levensjaar ontwikkelt, is snelle, toegankelijke en adequate hulp voor kinderen en jongeren van groot belang.

We bepleiten via de VNG in Den Haag dat jongeren in de jeugdzorg tot hun 23e in een instelling kunnen blijven, met voldoende begeleiding en hulp bij hun overgang naar zelfstandig wonen. Ook vinden we dat de ggz voor jongeren tot 25 jaar gratis en daarmee beter toegankelijk moet zijn. De jeugdzorg moet betaald gaan worden vanuit langdurige subsidies en gerichte bekostiging, zodat de toegankelijkheid en kwaliteit van de zorg verbeteren. We vinden dat bezuinigingen op de ggz moeten worden teruggedraaid zodat de wachtlijsten korter worden en de zorg weer bereikbaar wordt voor iedere Wageninger die psychische hulp nodig heeft.

We willen inloopsprekuren en telefonische hulplijnen voor de aanpak van psychosociale problemen. Samenwerking tussen welzijnsorganisaties en ggz-instellingen is daarbij belangrijk. We willen dat er ook groepstherapieën en zelfhulpgroepen komen om sociale steun te bieden. Wageningen werkt met één centraal inlooppunt waar een sociaal team voor klaar staat dat je op meerdere vlakken kan helpen. Op meerdere plekken in de stad kun je binnenlopen voor een gesprek, van waaruit je kunt worden doorverwezen als er meer nodig is dan dat.

Op meerdere plekken in de stad komen fysieke locaties waar je binnen kan lopen als je hulp wilt. Op deze locaties staat een sociaal team voor je klaar die je op meerdere vlakken kan helpen.

Naast laagdrempelige inloopcentra wil Connect-Volt inzetten op preventie en vroegtijdige signalering binnen de directe leefomgeving van jongeren en studenten. Voor veel jongeren is de stap naar een leraar, docent, sporttrainer of begeleider kleiner dan naar een zorginstelling. Daarom pleiten wij ervoor dat scholen en andere onderwijsinstellingen, en (sport)verenigingen trainingen krijgen in het herkennen van mentale problemen en in het bieden van eerste ondersteuning. Zo worden vertrouwde personen in het netwerk van jongeren beter toegerust om signalen tijdig op te vangen en jongeren door te verwijzen naar de juiste instanties, waardoor problemen sneller en effectiever kunnen worden aangepakt.

Tijdige en passende ondersteuning in geval van complexe problematiek is belangrijk. Daarom zetten we multidisciplinaire teams op van zorgprofessionals en sociale dienstverleners en maken we één loket voor hulpvragen, zodat inwoners snel de juiste ondersteuning vinden.

We verlagen drempels voor internationale inwoners. Digitale zorgtoegang wordt meertalig gemaakt in de talen die hier veel voorkomen. We bieden tolkondersteuning met inzet van vertaaltechnologie en menselijke controle. Duidelijke informatie, eenvoudig te vinden en te gebruiken.

Preventie

Verder zien we een belangrijke rol voor de gemeente bij preventie. We doen meer dan de wettelijke taak van de gemeenten op het terrein van gezondheidszorg. We breiden uit met preventie, we sluiten aan bij gezondheidsprogramma's gericht op voeding, beweging, drugs en alcoholgebruik, slaap, schermgebruik, seksuele gezondheid en mentale gezondheid. Omdat door preventie de totale zorgvraag zal dalen en daarmee de zorgbegroting, pleiten wij ervoor dat deze gemeentelijke preventieprogramma's betaald

worden met geld uit de landelijke zorgbegroting. Preventie voorkomt ook een toename van gebruik van onze eigen WMO-voorzieningen.

Mantelzorgers, die een belangrijke rol spelen in de zorg, verdienen aandacht en ondersteuning, zoals vervangende zorg en trainingen voor behoud van hun welzijn.

We zorgen goed voor onze ouderen. We zetten in op valpreventie, val-veilige woningen en een aanpak tegen eenzaamheid (maatjesnetwerk en activiteiten). Dementievriendelijke routes sluiten aan op onze leefomgevingsplannen met herkenningspunten en logische looplijnen.

We zorgen goed voor onze vrijwilligers. We willen alle vrijwilligers die taken uitvoeren in opdracht van de gemeente Wageningen ondersteunen met trainingen voor mentale weerbaarheid en een zorgpunt.

Samenwerken en innoveren

We organiseren samenwerking en gegevensdeling. Een lokale zorgtafel (scholen, GGD, huisartsen, wijkteams) maakt afspraken over samenwerking en gegevensuitwisseling, met toestemming en AVG-borging. Elk kwartaal toetsen we voortgang en knelpunten.

We innoveren met randvoorwaarden op orde. Digitale zorgoplossingen volgen privacy-by-design, dataminimalisatie en een DPIA waar nodig. In wijkcentra komen telegorg-kamers voor beeldbellen met zorgverleners—fijn voor wie thuis geen rustige of veilige plek heeft.

2.6. Lokale economie

Gemeenten moeten aantrekkelijk zijn voor zowel grote als kleine ondernemers, zodat iedereen in Nederland de vrijheid en de kans heeft om te werken en een eigen boterham te verdienen.

Wageningen heeft een unieke economische basis. Met de WUR en internationale kennisinstellingen is het een broedplaats voor innovatie. Tegelijk kent de stad veel zelfstandigen, relatief weinig MKB en een kleine maakindustrie. Winkelstraten hebben het lastig door online retail en hoge huren. Duurzame initiatieven zijn talrijk maar versnipperd. Regio Foodvalley biedt kansen, maar de concurrentie tussen gemeenten is voelbaar. Onze opdracht: bouwen aan een economie die toekomstbestendig, sociaal en circulair is—en waar iedereen aan kan bijdragen.

We willen een levendig centrum met een divers aanbod van lokale winkels en horeca, een rijk aanbod aan kunst en cultuur en voldoende en aantrekkelijke openbare ruimtes. Centra die een toonbeeld van verduurzaming zijn en die 'klimaatveranderingproof' zijn. De gemeenten stimuleren dit door hun bedrijven en voorzieningen te ondersteunen bij het vinden van nieuwe verduurzamingspartners en subsidies, zowel regionaal, landelijk als internationaal.

We kiezen voor een economie die welzijn centraal stelt. Werk is betekenisvol. Ondernemen heeft maatschappelijke impact. En samenwerking tussen kennisinstellingen, bedrijven en bewoners is vanzelfsprekend. De gemeente is aanjager, verbinder en voorbeeld.

Toerisme en recreatie

Wageningen ligt tussen natuurgebieden, is de stad der bevrijding, heeft een groot aanbod van horeca en is daarmee een aantrekkelijke stad voor toerisme. Er moet een duidelijke visie komen hoe we toerisme in Wageningen versterken, waarbij aandacht is voor natuur, cultuur en horeca. Met een duidelijke visie zorgen we ervoor dat Wageningen in de toekomst nog aantrekkelijker en levendiger gaat worden.

Connect-Volt gelooft dat aantrekkelijke en levendige gemeenten bijdragen aan economische groei en welvaart. Toerisme en recreatie zijn belangrijke factoren die niet alleen voor werkgelegenheid zorgen, maar ook de inkomsten van lokale bedrijven verhogen. Een bruisende woonkern of centrum met een ruim aanbod aan winkels, horeca en culturele activiteiten verhoogt de leefbaarheid en economische vitaliteit van de gemeente.

Om deze levendigheid te stimuleren is samenwerking met lokale ondernemers, culturele organisaties en horecabedrijven essentieel. Het organiseren van evenementen en festivals, zoals het bevrijdingsfestival, Woetstok en de Cultuurzomer kan leven in de gemeente brengen en zowel inwoners als bezoekers aantrekken. Bovendien moeten we investeren in het verbeteren van de openbare ruimte en de infrastructuur om een aantrekkelijke omgeving te creëren waar mensen graag verblijven. In het centrum van Wageningen geven wij voorrang aan levendigheid, maar wel binnen de grenzen van de wet en de leefbaarheid.

Ondernemen in Wageningen

Een sterk midden- en kleinbedrijf (mkb) vormt de ruggengraat van onze lokale economie. Wij pleiten voor de invoering van een 'Small Business Act for Europe' die 25% van de overheidsopdrachten nationaal en binnen de EU reserveert voor het mkb. Daarnaast willen we steunprogramma's uitbreiden voor kleine en middelgrote ondernemingen, zoals InvestEU, met speciale aandacht voor vernieuwende bedrijfsmodellen die essentiële goederen leveren. We geven het goede voorbeeld met inkopen. In aanbestedingen weegt publieke waarde mee: minimaal 30% EMVI-score voor sociale en circulaire prestaties. Ons doel voor inkoopvolume: $\geq 50\%$ sociaal/circulair in 2027, oplopend naar $\geq 75\%$ in 2030. We rapporteren hier jaarlijks over.

Het promoten van lokale producten en diensten versterkt niet alleen de lokale economie, maar vermindert ook de milieuvervuiling en bevordert de trots en betrokkenheid binnen de gemeenschap. Het organiseren van lokale markten en evenementen helpt lokale ondernemers om hun producten onder de aandacht te brengen, en we willen hen daarin ondersteunen met subsidies en hulp bij de organisatie.

Verduurzamen en vernieuwen zijn belangrijk voor de toekomstbestendigheid van de lokale economie. Vernieuwende start-ups spelen een belangrijke rol in economische groei en technologische vooruitgang. Door startups te ondersteunen, stimuleren we vernieuwing. Door ook scale-ups te ondersteunen zorgen we voor werkgelegenheid en versterken we de concurrentiepositie van de gemeente. Flexwerkplekken en startup hubs krijgen ruimte waar dat logisch is; leegstand gebruiken we slim.

We ondersteunen bewoners die samen willen ondernemen. Er komt een coöperatie-loket voor juridische en boekhoudkundige hulp, plus een kleine startsubsidie. Voor grotere plannen sluiten we aan op een revolverend fonds voor sociaal en circulair ondernemen. Europese middelen zetten we gericht in—bijvoorbeeld ESF+ voor werk en sociale innovatie—zodat goede ideeën sneller realiteit worden.

Daarnaast is het noodzakelijk om de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven te bevorderen, zodat we de regionale economie en leefbaarheid verbeteren. Met de WUR hebben we een belangrijke economische aanjager in onze stad. We moeten deze kracht benutten.

Circulaire economie

We maken circulair en sociaal ondernemen normaal. We starten met een lokaal circulair actieplan rond materiaalstromen, restproducten en samenwerking tussen ondernemers. We richten een Sociaal & Duurzaam Ondernemersfonds op voor coöperaties, circulaire startups en buurtbedrijven. Het fonds is revolverend: het verstrekt leningen (of achtergestelde leningen) en keert terugbetalingen opnieuw uit. Geen subsidies met einddatum, maar draaiend kapitaal dat groeit met elk succesvol project. Aanvragen krijgen een eerlijke toets op lokale werkgelegenheid, CO₂-reductie, sociale inclusie en ketensamenwerking. Bedragen laten we open, zodat kleine en middelgrote plannen een passende plek vinden; begeleiding hoort erbij.

We maken ruimte om te maken. Leegstand krijgt eerst een economische functie met maatschappelijke waarde. We regelen een tijdelijke vergunning-route met basisvoorzieningen (brandveiligheid, nuts). Voor circulaire werkplaatsen werken we met broedplaats-toewijzing: puntensysteem, lage huur en meerjarige zekerheid. Zo kunnen makers investeren in vakmanschap en buurtproductie.

We versterken MKB en banen. De gemeente geeft het goede voorbeeld in sociaal en circulair inkopen (doelen en weging zijn uitgewerkt bij Welvaart; hier passen we ze consequent toe). MKB'ers die willen verduurzamen of digitaliseren krijgen kennisvouchers in samenwerking met WUR en hogescholen. Bedrijventerreinen richten we om naar energie-positieve gebieden en koppelen we aan onze energie-aanpak (dak-eerst, carports, open warmtenetten en congestie-maatregelen) zodat groei en energiezekerheid samengaan. Elk jaar publiceren we een arbeidsmarktanalyse en koppelen die aan uitvoering via het werkgeversservicepunt en het coöperatie loket.

Innovatie

We versnellen starten en innoveren. We richten StartHub Wageningen op voor studenten, statushouders en jonge ondernemers—met mentoring en juridisch/boekhoudkundig advies. Gemeentelijk vastgoed en leegstand benutten we als startersruimte. Jaarlijks organiseren we de Impactondernemers Challenge met een thema, een publieks- en vakjury, en een heldere route naar vervolgfianciering via het fonds.

We verbinden onderwijs en arbeidsmarkt. Onderwijs (mbo, hbo, WUR) en ondernemers werken samen in een lokale werk-leeragenda. Stages en leerwerkplekken stimuleren we bij gemeente, zorginstellingen en lokale bedrijven. Als gemeente nemen we zelf een minimum aan leerwerkplekken op in onze organisatie.

We helpen de winkelstraten vooruit. We ondersteunen pop-ups en gedeelde logistiek (micro-hubs, bezorging met cargobikes) en zorgen dat programmering aansluit bij cultuur en evenementen. Toerisme en hospitality verbinden we kort aan stad & student (AID-week, open huis), zodat nieuwe inwoners en bezoekers de stad makkelijk vinden en weer terugkomen.

Eén loket

We helpen ondernemers de weg te vinden. Er komt een één-loket ondernemersservice met snelle vergunningcheck en één aanspreekpunt. In aangewezen pilotzones werken we met 'nee, tenzij' voor experimenteerruimte binnen duidelijke kaders. Specialisatie is sleutel in Foodvalley: Wageningen profileert zich als circulair/biobased pilotstad die samenwerkt in plaats van concurreert.

Dit loket heeft kennis over Europese programma's en ondersteunt ondernemers met het aanvragen. Op deze manier stimuleren we werkgelegenheid, innovatie en circulariteit. We gebruiken de Europese fondsen gericht, aanvullend op het revolverende fonds, zodat projecten sneller van de grond komen.

Bedrijfsruimte en energie zijn schaars; we plannen slim en koppelen aan onze energie-aanpak. Uitvoering vraagt capaciteit en goede samenhang met staatssteun- en aanbestedingsregels. Heldere spelregels en één loket houden vaart in de uitvoering.

2.7. Bereikbaarheid

Connect-Volt staat voor een wereld die als eenheid nauw verbonden is. Door te vernieuwen en te investeren in nieuwe technologieën en vervoermiddelen willen we reistijden verkorten. Goed bereikbare fietspaden en wandelroutes zijn belangrijker dan autowegen. Betrouwbaar, betaalbaar en toegankelijk openbaar vervoer maakt het voor iedere Wageninger makkelijk om zich te verplaatsen. Daarnaast maken we deelvervoer voor iedereen beschikbaar en voordeliger dan het gebruik van een eigen vervoermiddel. Ook dit draagt bij aan een duurzame, toegankelijke en bereikbare gemeente. En we zijn blij dat eindelijk een besluit is gevallen over het verbeteren van de huidige ontsluiting en rondweg van Wageningen. We streven naar een bereikbare, duurzame en leefbare omgeving, waarin (openbaar) vervoer toegankelijk is voor iedere Wageninger en bijdraagt aan een gezonde levensstijl.

In de wijk

Bij het inrichten van de leefomgeving staat de leefbaarheid van de wijk voorop. Op dit moment is er in veel wijken te weinig speelgelegenheid voor kinderen en zijn straten voornamelijk ingericht voor auto's. Door het maken van woonerven en verkeersarme gebieden vergroten we de veiligheid, bevorderen we het gemeenschapsgevoel en bieden we kinderen ruimte om buiten te spelen. In de woonomgeving geven wij voorrang aan leefbaarheid en veiligheid boven bereikbaarheid per auto. Schoolstraten sluiten we tijdens breng- en haaltijden af voor autoverkeer. Op alle wegen, behalve de grote ontsluitingswegen, hanteren we een maximumsnelheid van 30 km/uur.

Ook in het centrum moeten we af van een omgeving die ingericht is op auto's. Met minder auto's in het centrum verhogen we de leefbaarheid en veiligheid, en verbetert de luchtkwaliteit. Dit vermindert verkeersopstoppingen en zorgt voor meer ruimte voor voetgangers, fietsers en groen. ' Een parkeergarage vlak buiten de Binnenstad moet dit ondersteunen. Er moeten wel voldoende parkeerplekken zijn voor mindervaliden. Vanaf de parkeergarage moeten er logische looproutes richting het centrum zijn die goed toegankelijk zijn voor mindervaliden.

We kunnen leren van goede voorbeelden uit andere Europese gemeenten zoals het model van de '15-minutenstad', waar basisbehoeften en diensten te voet, met de fiets of het openbaar vervoer binnen 15 minuten bereikbaar zijn. Zo maken we onze gemeente groener en verbeteren we de openbare ruimte.

We willen onderzoeken of het beperken van de snelheid op ontsluitingswegen tot 30 km/u ertoe kan leiden dat er minder sluipverkeer door Wageningen heen komt.

Fietsen

Nederland is een fietsland en het is van groot belang dat de gemeente per fiets goed bereikbaar is. Fietsen en wandelen dragen bij aan een gezonde, duurzame en bereikbare gemeente. Het vermindert verkeersdruk, verbetert de luchtkwaliteit en bevordert de gezondheid van de inwoners. Daarom moeten we investeren in veilige en comfortabele fietspaden en wandelroutes.

We maken het fietsnetwerk echt doorlopend. Hoofdroutes worden fysiek gescheiden waar nodig; andere wegen worden fietsstraat. Kruisingen zijn overzichtelijk en veilig, met korte oversteekafstanden, middeneilanden en duidelijke voorrang. Fietsparkeren breiden we uit op logische plekken. Het voelt soepel: doorfietsen zonder gedoe. Bij de inrichting van deze routes houden we rekening met het safety-by-design principe, zodat iedere Wageninger zich veilig voelt om deze route te nemen.

Openbaar vervoer

Wageningen heeft geen eigen vervoersbedrijf. Openbaar vervoer is een taak van de provincie. We blijven daarom in gesprek met de provincie over het verbeteren van het openbaar vervoer, wat noodzakelijk is om de mobiliteit van onze inwoners te vergroten, de verkeersdruk te verminderen en duurzaamheid te bevorderen. Sneller en vaker rijdend openbaar vervoer trekt meer reizigers en maakt het aantrekkelijker om de auto te laten staan. Toegang tot goed openbaar vervoer is belangrijk, zodat iedere Wageninger op tijd op werk, school, bij familie of vrienden kan zijn.

We halen de drempel uit het OV. We gaan in gesprek met de provincie over snelle, frequente busverbindingen op de assen Ede–Wageningen en Rhenen–Wageningen–Ede/Arnhem. Haltes worden toegankelijke, koele hubs met schaduw, zitplekken en goede fietsenstalling. We gaan voor nacht-OV in weekenden en veilige haltes.

Wageningen werkt zelf aan P+R-locaties op slimme plekken aan de randen met een snelle bus de stad in. Haltes zijn drempelloos. Oversteken is veilig. Tactiele markering en auditieve signalen helpen waar nodig. Zo kan iedereen mee, ook met een kinderwagen, rolstoel of rollator.

Innovatie

Met de opkomst van technologische ontwikkelingen ontstaan er nieuwe manieren om je te verplaatsen, zoals deelvervoer. Elektrische voertuigen en e-hubs maken het mogelijk om schoner en makkelijker te reizen. Europese steden zoals Göteborg kunnen een mooi voorbeeld voor Wageningen zijn.

We koppelen mobiliteit aan het energiesysteem. Laadinfrastructuur en mobiliteitshubs stemmen we af met de netbeheerder. Waar het zinvol is, ondersteunen buurtbatterijen de laadvraag. Zo voorkomen we wachtrijen en overbelasting.

We verkennen lightrail samen met de regio. Geen luchtfietsrij, wel een serieuze verkenning van tracés, stations en koppelkansen met bus en fiets. Wat past, doen we. Wat niet past, doen we niet.

2.8. Onderwijs

Wageningen heeft veel om trots op te zijn: basisscholen, speciaal onderwijs, een middelbare school, WUR, Aeres en Rijn IJssel. Connect-Volt wil een toekomst waarin elk kind de kans krijgt om zich te ontwikkelen, ongeacht achtergrond of beperkingen. Om ongelijkheid in het onderwijs tegen te gaan, is samenwerking met andere gemeenten noodzakelijk. We streven ernaar dat scholen in contact staan met sportclubs en zorgaanbieders, en dat elk kind opgroeit in een veilige en sociale leeromgeving. We werken aan een inclusief onderwijssysteem dat kansen biedt voor alle leerlingen en bijdraagt aan hun welzijn. Bijvoorbeeld met een aanbod van toegankelijke ontwikkelingsprogramma's en het delen van kennis met andere scholen en gemeenten.

Toegankelijk onderwijs

Ieder kind heeft recht op toegang tot passend onderwijs of dat nu speciaal onderwijs is of mbo, hbo of onderwijs voor statushouders. Voor zowel de kinderen zelf als voor de kosten voor de gemeente is het wenselijk dat er een breed aanbod is van verschillende openbare scholen in de regio. Dit geeft ook meer keuzevrijheid aan ouders en leerlingen.

We maken voorschoolse educatie toegankelijk en laagdrempelig. Elk kind van 2–4 jaar kan meedoen. We garanderen minimaal 14 uur per week. De bijdrage wordt inkomensafhankelijk, zodat geld geen barrière is.

Binnen de klas moet elk kind gelijk zijn. We willen dit verbeteren door programma's op te zetten die deze gelijkheid bevorderen, onder andere door gratis schoolmaaltijden aan te bieden, en laaggeletterdheid te voorkomen. Daarnaast willen we gespecialiseerde trainingen voor leraren aanbieden, zodat zij beter voorbereid zijn op het lesgeven aan diverse leerlingengroepen. Samenwerking met ouders, zorgverleners en gespecialiseerde instellingen is noodzakelijk om inclusief onderwijs te verbeteren. En ook kennisdeling met andere gemeenten in de regio is belangrijk, zodat we van elkaars ervaringen kunnen leren en onze aanpak steeds kunnen verbeteren.

We pakken kansenongelijkheid aan met een gezonde schooldag. Schooltuinen en gezonde schoolmaaltijden horen bij een gezonde leefstijl. We bouwen dit stapsgewijs op met scholen en partners. Maatschappelijke stages blijven belangrijk. Jongeren kunnen meedoen met een 50/50-vergoeding door gemeente en organisaties.

Ook willen we laaggeletterdheid van volwassenen aanpakken.

Europese kansen

Naast de bijdragen van de gemeente Wageningen is het ook mogelijk om middelen vanuit de Europese Unie aan te boren voor het aanbieden van multicultureel onderwijs en nieuwe onderwijsmethoden in de regio. Dit zal niet alleen de toegankelijkheid en gelijkheid verbeteren, maar ook zorgen voor nieuwe kansen voor leerlingen. Samen kunnen we werken aan een onderwijssysteem dat recht doet aan elk kind en dat bijdraagt aan een inclusieve en sterke samenleving.

We benutten externe middelen slim. Waar passend zetten we EU4Health en ESF+ in voor preventie, mentale gezondheid en arbeidsparticipatie. Zo versnellen we zonder onnodige druk op lokale middelen.

2.9. Veiligheid

Inleiding

Veiligheid in de gemeente is noodzakelijk voor een aangename leef- en werkomgeving. Connect-Volt zet zich in voor een aanpak van veiligheid die alle aspecten, van rampen tot criminaliteit, afdekt. Door samenwerking van hulpdiensten en handhavers zorgen we ervoor dat hulp snel en doeltreffend kan worden geboden. We willen een sterke sociale basis creëren die criminaliteit ontmoedigt, met voldoende en goed herkenbare 'veiligheidshubs' (veilige plekken met getraind personeel voor ondersteuning in onveilige situaties). Daarnaast richten we ons op het verbeteren van de omgeving, zodat inwoners zich veilig voelen. Samen bouwen we aan een veilige, leefbare gemeente waar iedere Wageninger zich thuis kan voelen.

Wij vinden een veilige gemeente van groot belang voor een prettig woon- en werkklimaat. Veiligheid kent verschillende kanten, maar de kern is dat iedere Wageninger zich veilig voelt en niemand gevaar loopt thuis of in zijn of haar omgeving.

Ruimte voor hulpdiensten

Bij spoedgevallen, ongelukken en rampen is het belangrijk dat hulpdiensten altijd bereikbaar zijn. Dit betekent dat we ervoor moeten zorgen dat de wegen naar hulpdiensten onder alle omstandigheden toegankelijk zijn. Waar dit nog niet het geval is, moeten we dit zo snel mogelijk regelen. Hulpdiensten moeten goed voorbereid zijn op situaties zoals overstromingen, stroomuitval, sneeuw, stormen en hittegolven. Hiervoor zijn duidelijke afspraken nodig binnen de teams en met andere teams in de regio, zodat zij snel kunnen handelen bij onverwachte gebeurtenissen.

Veilig op straat

Om criminaliteit, intimidatie en onveiligheid op straat te verminderen, is het belangrijk dat we voldoende handhavers hebben met de juiste middelen. We moeten samen met hen bepalen wat nodig is om hun werk goed uit te kunnen voeren. Meer zichtbaarheid op straat verhoogt de kans om daders in de kraag te grijpen, zeker wanneer er makkelijk contact en wederzijds vertrouwen is tussen inwoners en handhavers. Agressie tegen handhavers en andere hulpverleners moet streng worden aangepakt, net als agressie van handhavers tegen demonstranten. Goed geïnformeerde handhavers zijn beter in staat om situaties te beheersen en spanningen te verkleinen.

De leefomgeving in onze gemeente speelt ook een belangrijke rol bij het voorkomen van criminaliteit. Mensen gaan de straat op als ze zich gezien en veilig weten door de aanwezigheid van buurtgenoten, toezichthouders/hulpverleners en omdat de omgeving prettig is vormgegeven. Dan zullen buurtbewoners elkaar leren kennen en zich gaan inzetten voor de buurt; dit bevordert de samenhang tussen mensen. En we bieden mensen, die zich ondanks dat toch onveilig voelen, de zekerheid van ondersteuning vanuit voldoende en duidelijk herkenbare veiligheidshubs.

Veiligheid wordt niet gegarandeerd door camera's. Deze zijn vaak duur en brengen privacy risico's met zich mee. Wij willen een structurele oplossing. Zo moet de markt ingericht worden volgens het safety-by-design principe; geen donkere hoekjes, altijd een vluchtweg

en goede zichtlijnen. Ondernemers en verenigingen nemen hun verantwoordelijkheid door een schenk-stop in te voeren bij vervelend gedrag. Handhavers laten zich zien en zorgen dat ze beschikbaar zijn als aanspreekpunt voor onveilige situaties. Bij het bevrijdingsfestival komt er een fysiek meldpunt voor ongewenste situaties.

Centraal meldpunt

De gemeente is verantwoordelijk voor een veilige leefomgeving, zowel binnenshuis als buiten.. Bij gevaarlijke situaties, hoe klein ook, moeten inwoners makkelijk contact kunnen opnemen met de politie en de gemeente. Ook eenvoudige aanpassingen, zoals extra verlichting of het weghalen van obstakels op straat, kunnen bijdragen aan een veiliger gevoel. Er moet daarbij altijd worden gezorgd voor bescherming van de privacy van inwoners.

Er komt één plek waar je als inwoner een melding kan doen naar de gemeente over onveilige situaties. Hiervoor bouwen wij het bestaande meldpunt voor de openbare ruimte uit. We integreren al bestaande meldpunten om het voor de burger makkelijker te maken contact te krijgen met de gemeente. Je kan bij dit meldpunt terecht voor o.a. huiselijk geweld, geuroverlast, geluidsoverlast, gevaarlijke verkeerssituaties, scheve stoeptegels, straatintimidatie en plekken waar je een onveilig gevoel krijgt. Vanuit dit centrale meldpunt kan de melding doorgestuurd worden naar de relevante instantie. Door één meldpunt te hebben vergroten we de bekendheid, bereidheid om te melden en krijgt de gemeente beter inzicht in waar het beter kan. Dit meldpunt is alleen digitaal toegankelijk en functioneert naast het welzijnsloket en het meldpunt voor discriminatie. We zorgen dat er ondersteuningspunten komen voor inwoners die digitaal minder vaardig zijn, bijvoorbeeld op het gemeentehuis, buurthuizen en de bibliotheek Voor spoedeisende situaties, blijft er natuurlijk altijd het landelijk meldpunt 112, meld misdaad anoniem en de gewone toegang tot de politie.

Samenwerken

Om criminaliteit in de regio te voorkomen is samenwerken binnen de veiligheidsregio en met andere regio's belangrijk. We moeten de georganiseerde misdaad geen kans geven, vooral niet als het gaat om kwetsbare groepen zoals kinderen en jongeren. Een stevige sociale basis en een hogere kans om gepakt te worden maken criminaliteit onaantrekkelijker.

2.10. Cultuur, sport en recreatie

Cultuur, sport en recreatie zijn belangrijk voor de algehele gezondheid en het welzijn van mensen. Ze dragen bij aan de persoonlijke ontwikkeling en aan de sociale samenhang.

Cultuur

Door te investeren in voor iedereen toegankelijk cultuuronderwijs, in goede repetitieruimtes en tentoonstellingsruimtes, groeien de amateurkunst en de creatieve sector in de gemeente en investeren we in een actieve gemeenschap waarin iedere Wageninger de kans krijgt om zich breed te ontwikkelen.

Cultuurbeleid richt zich op:

- betaalbare ruimtes voor repetities en tentoonstellingen;
- workshops en cursussen voor talentontwikkeling;
- subsidies voor culturele activiteiten, vooral voor kwetsbare groepen;
- samenwerking met scholen en culturele instellingen om programma's toegankelijk te maken en culturele netwerken (creatieve hubs) voor lokale kunstenaars op te zetten;
- meer geld voor betere toegang tot cultuuronderwijs en bibliotheken;
- versterking van lokale en regionale media en het regelen van zendtijd voor regionale partijen;
- behoud en duurzaam gebruik van cultureel erfgoed door creatief aanpassen aan de hedendaagse (duurzaamheids)eisen.

We creëren betaalbare ruimte om te maken. Leegstand krijgt eerst een culturele of sportieve bestemming. We werken met atelier- en broedplaatsregelingen met eerlijke toewijzing (puntensysteem), zodat repetitie-, oefen- en expositieruimtes structureel en betaalbaar worden. Startende makers en collectieven krijgen voorkeur als zij publiek betrekken of samenwerken met scholen en buurten. Initiatiefnemers zijn gebaat bij een duidelijke communicatie van de gemeente. Daarom willen we informatie over beschikbaarheid van ruimtes en voortgang van projecten integreren in het dashboard uit hoofdstuk 2.11.

Evenementen

We maken de openbare ruimte tot podium zonder overlast. We wijzen vaste evenementen-zones aan met stroompunten, zodat dieselaggregaten overbodig zijn. Richtlijnen voor geluid, licht en eindtijden bewaken de leefbaarheid. Het wegvallen van de gevangentoren als evenementenlocatie voor het bevrijdingsfestival en de kermis moet elders opgevangen worden. We willen dat er gekeken wordt of er nieuwe evenementenlocaties kunnen komen rond de uiterwaarden, het havengebied, Nieuwe Kanaal en de Nude.

Sport

Sport is van groot belang voor de fysieke en mentale groei van jongeren. Toegang tot sportactiviteiten bevordert een gezonde levensstijl en kan bijdragen aan het verminderen van problemen zoals straatcriminaliteit en eenzaamheid. Sportbeleid gaat ook over investeringen in sportvoorzieningen en subsidies voor kwetsbare groepen, zoals

zwemlessen en speciale sportprogramma's voor ouderen. Door mensen te informeren over beschikbare sportmogelijkheden kunnen we hen stimuleren om eraan mee te doen.

We willen stimuleren dat sportverenigingen samenwerken om optimaal gebruik te maken van de gemeentelijke voorzieningen. We bouwen in elke wijk openbare sporttuinen waar iedere Wageninger in de gezonde buitenlucht kan sporten. We zorgen voor veilige routes en verlichting zodat iedereen ook in de avond kan sporten.

Recreatie

Ontspanning in de natuur versterkt de band tussen mensen en hun omgeving, en is belangrijk in een drukke samenleving. Dit is onmisbaar voor het welzijn van inwoners en draagt bij aan een gezonde leefomgeving. Toenemende recreatie en toerisme hebben invloed op de leefbaarheid van gemeenten. Het is belangrijk om een balans te vinden tussen het bevorderen van recreatie en het beschermen van een aangename leefomgeving voor inwoners. Dit vraagt om zorgvuldig beleid dat de druk op lokale voorzieningen en de natuur in de gaten houdt.

Recreatiebeleid moet ook gaan over de aanleg en het onderhoud van wandel- en fietspaden en het organiseren van evenementen zoals wandeltochten en recreatieve buitensport-wedstrijden.

We maken waar mogelijk ruimte om in schoon water te kunnen recreëren. We kiezen veilige, toegankelijke locaties met doorstromend water dat is aangesloten op een systeem met aan- en afvoer richting de Rijn (doorstroom), zodat waterkwaliteit en hygiëne geborgd zijn. Veiligheid, ecologie en toegankelijkheid staan voorop; ontwerp en beheer volgen die eisen. We willen dat er onderzocht wordt of zand- of kleiwinning in de uiterwaarden ingezet kan worden voor het creëren van een zwemplas.

Geld en energie investeren in de ontwikkeling van cultuur, sport en recreatie is altijd de moeite waard. Het is investeren in een gezonde en leefbare (sociale) omgeving en betaalt zich altijd terug: in meer gezondheid, welzijn voor inwoners en in meer sociale samenhang in buurten, wijken en gemeenschappen binnen de gemeente.

Nachtleven

Wageningen verdient een bruisend nachtleven dat ruimte biedt aan jong en oud, artiesten en ondernemers. We willen ondernemers de vrijheid geven om zelf hun openingstijden te bepalen. Daarnaast gaat de gemeente meedenken hoe promotie van feesten en culturele evenementen gefaciliteerd kan worden. We willen dat de gemeente actief mee gaat denken hoe overlast voorkomen kan worden, zodat ondernemers de ruimte krijgen om op meer plekken nachtleven te organiseren. Ook willen wij dat er een poppodium komt in Wageningen, bij voorkeur in de Junushoff.

2.11. Een slimme gemeente

Een slimme gemeente richt zich op het verbeteren van de kwaliteit van haar diensten door digitalisering, openheid en gelijke kansen voor iedere inwoner. Door het inrichten van toegankelijke platforms en het bieden van ondersteuning aan alle inwoners, versterkt de gemeente het vertrouwen van de gemeenschap. (Digitale) laaggeletterdheid wordt aangepakt. Deelname van inwoners is onmisbaar, net als het gebruik van open data om betrokkenheid te stimuleren. Deze aanpak vormt de basis voor een sterke democratie die aansluit bij de behoeften van alle inwoners en die ervoor zorgt dat iedere Wageninger mee kan doen.

Wij willen dat er een 'roadmap' komt voor de digitale dienstverlening. Zo krijgen we duidelijk wat we eerst goed op orde moeten hebben voordat we een nieuwe ICT dienst introduceren. Zo moeten we eerst de website en het documentenbeheer op orde hebben voordat er een 'mijn gemeente' app geïntroduceerd kan worden.

Digitale verbondenheid

Een digitale burgerbegroting kan helpen om inwoners inspraak te geven in het gemeentelijk beleid. Via een gebruiksvriendelijk onlineplatform kunnen zij voorstellen indienen en hun stem laten horen. Informatiebijeenkomsten en workshops kunnen inwoners helpen om het platform te begrijpen en actief deel te nemen aan het proces. Wageningen kent al zo'n platform (stemvanwageningen) maar dit platform zou meer bekendheid moeten krijgen onder inwoners. In plaats van 'systeem participatie' moet de gemeente streven naar 'individuele participatie' en inwoners actief benaderen om te participeren.

De digitalisering van gemeentelijke processen is niet alleen een kwestie van procesverbetering, maar ook van kostenbesparing. Dit geld kan worden gebruikt voor de verbetering van de diensten en ondersteuning van kwetsbare groepen in de gemeente.

We willen dit digitale platform gaan gebruiken in combinatie met wijkbudgetten. We gaan een pilot doen met 2 wijken die een budget krijgen. Bewoners, verenigingen en scholen kunnen voorstellen indienen hoe dit budget te gebruiken. Besluitvorming over toewijzing van het budget gaat via een stemming, na advies van een onafhankelijke jury. We vinden het belangrijk dat de gemeente goed evalueert hoe dit proces verlopen is; hebben we iedere Wageninger kunnen bereiken? Zijn de projecten ook daadwerkelijk uitgevoerd? En wat vindt de wijk er van?

Digitale dienstverlening

In de moderne gemeentelijke dienstverlening is het van groot belang dat gemeenten de kwaliteit van hun diensten op een slimme manier verbeteren. Het taakveld van burgerzaken kan zich hierbij richten op digitalisering, openheid en gelijke kansen voor elke burger. Niet alleen om de dienstverlening te verbeteren, maar ook om het vertrouwen van inwoners te versterken door hen actief te betrekken bij de besluitvorming en het gebruik van gemeentelijke data, zoals demografische informatie en milieugegevens. Een van de belangrijkste voorstellen is een digitaal platform, zoals een 'MijnGemeente-app', waar inwoners gemakkelijk toegang hebben tot alle gemeentelijke diensten en informatie. Dit

platform moet ook toegankelijk zijn voor inwoners met beperkte digitale kennis, maar loketten voor persoonlijke ondersteuning blijven onmisbaar. Persoonlijk contact geeft de overheid een gezicht, vergroot de toegang tot informatie en gemeentelijke diensten, voorkomt heel veel fouten en misverstanden en dus correcties achteraf. Zo kunnen ook (digitaal) laaggeletterden aan hun informatie komen en hun aanvragen doen. Uiteindelijk kan dit leiden tot een eenvoudiger systeem dat minder uitleg nodig heeft. Het verbeteren van digitale netwerken en voorzieningen kan bovendien bijdragen aan meer contacten tussen inwoners en een grotere deelname aan sociale evenementen omdat de informatie daarover makkelijker te vinden is.

De gemeente werkt toe naar één digitaal domein waarvan de servers in de EU staan en in eigen beheer zijn. Vanuit deze centrale servers wordt de digitale dienstverlening via een app, website en interne systemen aangeboden. Zo voorkomen we dat dezelfde bestanden op meerdere servers staan, onnodig ruimte innemen en dat aanpassingen meteen overal te zien zijn.

Meertaligheid hoort erbij. We gebruiken AI-ondersteunde vertaling met menselijke controle, zodat informatie in de belangrijkste in Wageningen gesproken talen beschikbaar is.

Transparantie

Een overheid die openheid van zaken geeft is erg belangrijk voor het vertrouwen van haar inwoners. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat belangrijke documenten zoals begrotingen, besluiten en beleidsdocumenten openbaar beschikbaar zijn. Een open data-platform biedt niet alleen inzicht in gemeentelijke activiteiten, maar moedigt ook betrokkenheid van inwoners aan. Inwoners moeten de mogelijkheid hebben om data in te zien en te gebruiken zodat zij hun mening kunnen vormen over het gemeentelijke beleid.

We starten klein met open data: begroting in begrijpelijke weergave, raads- en collegebesluiten, status van participatietrajecten en wijkbudgetten. Data krijgen een open licentie en een sobere publieke API; we schalen op naarmate de organisatie klaar is. We zorgen dat er betere toegang komt tot openbare data, zonder dat daar dure ICT-systemen voor nodig zijn.

In hoofdstuk 2.13 beschrijven we onze plannen om digitale transparantie ook in te zetten voor een betere democratie.

Participatie

Burgerparticipatie is onmisbaar voor een slimme gemeente. Het organiseren van burgerberaden en het betrekken van inwoners bij veiligheidsvraagstukken zijn stappen die bijdragen aan een democratische cultuur. Inwoners moeten de kans krijgen om invloed uit te oefenen op besluiten die hen direct aangaan. Dit vergroot de betrokkenheid en draagt bij aan een gevoel van zeggenschap.

In hoofdstuk 2.14 gaan we verder in op participatie.

2.12. Migratie en integratie

Migratie en integratie zijn belangrijke thema's in Nederland. Connect-Volt ziet het belang van arbeidsmigranten en internationale studenten voor ons land, en de noodzaak van het opnemen van asielmigranten. Wij willen dat op zo'n manier doen dat deze nieuwkomers een plek krijgen in de samenleving en dat er een leefbare omgeving ontstaat voor iedereen. Daarom zetten we in op voldoende woningen, effectieve integratieprogramma's en op het versterken van de sociale samenhang door het betrekken van lokale organisaties, bedrijven en inwoners bij het hele traject.

Opvang

Nederland kampt met een opvangcrisis. Er is te weinig plek om alle asielzoekers op een menswaardige manier te huisvesten. Het opvangcentrum in Ter Apel zit meer dan vol door een oneerlijke verdeling van asielzoekers over het land en doordat er geen uitstroom vanuit AZC's is van statushouders naar reguliere woningen. Wij pleiten ervoor dat gemeenten zelf het initiatief nemen om asielzoekers met en zonder verblijfsvergunning onderling eerlijk te verdelen en daarvoor met elkaar samen te werken. Gemeenten kunnen tijdelijke woonoplossingen inzetten waar asielzoekers met een verblijfsvergunning (statushouders), tijdelijke arbeidsmigranten en inwoners met acute woonproblemen kunnen samenleven. Dit biedt kansen voor integratie en maakt samenwerking met en inbreng van sociale organisaties voor nieuwkomers gemakkelijker te organiseren.

In Wageningen houden we vast aan taakstelling die onder de spreidingswet is vastgesteld en doen meer waar kan. We willen meer inzetten op kleinschalige opvang in de stad. We willen ook kijken naar mogelijkheden voor gemengd wonen met studenten en jongeren, zoals het 'plan Einstein-model' in Utrecht.

Internationale gemeenschap

We zien de voordelen van mobiliteit binnen de EU en willen processen eenvoudiger maken, zodat de arbeidsmarkt beter werkt en migranten makkelijker integreren. Hierdoor groeit de sociale samenhang, wordt de EU aantrekkelijker voor talent en profiteren we van meer welvaart. Voor sectoren waar personeelstekorten zijn, willen we talent vasthouden, opleiden en aantrekken.

Wageningen is een internationale stad. Dankzij de WUR en haar studentenpopulatie, maar ook door de opvang van statushouders en arbeidsmigranten, is diversiteit hier zichtbaar én voelbaar. Deze dynamiek is een verrijking voor de stad – cultureel, economisch en sociaal. Tegelijk ontbreekt het aan een stevig, structureel integratiebeleid.

Statushouders, internationale studenten en andere nieuwkomers lopen tegen drempels aan: op het gebied van huisvesting, taal, werk, en toegang tot voorzieningen. Veel initiatieven zijn tijdelijk of afhankelijk van vrijwilligers. We willen werken aan samenhang en visie.

Integratie

Integratie is een belangrijk thema dat voorrang moet krijgen in het migratiebeleid. Gemeenten kunnen integratieprogramma's opzetten, zoals trainingen en workshops,

eventueel met hulp van maatschappelijke organisaties als vluchtelingen- en inburgeringsorganisaties. De integratie zal sneller gaan als migranten taalles krijgen en zo snel mogelijk aan het werk gaan. Dat geeft hen meer regie over hun eigen leven, versterkt hun gevoel van eigenwaarde en draagt bij aan de Nederlandse economie en samenleving. Wij gaan ervan uit dat daardoor minder gedragsproblemen ontstaan waardoor de omgeving op haar beurt minder overlast zal ervaren.

Het aanbod van laagdrempelige taalcursussen wordt uitgebreid via bibliotheek, vrijwilligers en onderwijsinstellingen. Er komt een meertalig welkomstpakket met praktische informatie over wonen, zorg, onderwijs en vrije tijd. We starten een pilot voor meertalige dienstverlening aan het sociaal loket en in gemeentelijke communicatie.

Voor universitair opgeleide nieuwkomers starten we een aparte taal- en werkroute, in samenwerking met de WUR en werkgevers.

Ontmoeten en vieren van diversiteit

Naast het bieden van opvang is het belangrijk dat gemeenten het belang van recreatie onder de aandacht brengen. Recreatieve activiteiten en sociale ontmoetingen dragen bij aan saamhorigheid in de samenleving. Sportevenementen en culturele festivals bijvoorbeeld kunnen het onderlinge contact tussen nieuwkomers en de lokale bevolking verbeteren. Dit versterkt niet alleen de samenhang onder de bewoners, maar zorgt ook voor een beter leefklimaat voor iedereen.

We maken budget vrij voor het organiseren van festivals waarbij eten, muziek, dans en sport van verschillende culturen samen worden gebracht.

2.13 Inclusie en diversiteit

Wageningen is een stad die bekendstaat om haar internationale karakter, mede dankzij de aanwezigheid van Wageningen University & Research en de vele studenten, onderzoekers en inwoners met uiteenlopende achtergronden. Deze diversiteit is een kracht: het verrijkt onze samenleving, stimuleert innovatie en zorgt voor een brede blik op de uitdagingen van vandaag en morgen. Tegelijkertijd vraagt dit ook om een actief beleid dat inclusie bevordert, zodat iedere Wageninger – ongeacht afkomst, leeftijd, gender, geloof, beperking of seksuele oriëntatie – zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelt. Een inclusieve gemeente betekent dat alle inwoners volwaardig kunnen deelnemen aan het maatschappelijk, cultureel en economisch leven. Voor Wageningen is dit niet alleen een kwestie van rechtvaardigheid, maar ook van toekomstbestendigheid: een stad die ruimte biedt aan ieders talent en perspectief, bouwt aan een sterke, verbonden en veerkrachtige gemeenschap.

Gastvrije stad

Wageningen is een gastvrije stad. Mensen van alle komaf zijn hier welkom. Of het nu studenten, expats of vluchtelingen zijn. En natuurlijk alle Nederlanders of zij nu uit Limburg, Zeeland of Friesland komen. En bovendien: we weten dat vrijwel iedere Nederlander, als je maar ver genoeg teruggaat, wel een voorouder van buitenlandse komaf heeft.

Tallose vrijwilligers zetten zich in voor asielzoekers in de AZC's. Andere vrijwilligers zijn er voor ongedocumenteerden die opnieuw asiel willen aanvragen. En nog steeds worden er nieuwe Oekraïners in Wageningen opgevangen en begeleid. Wageningen ondersteunt deze vrijwilligers. En zorgt ervoor dat mensen die in Nederland mogen blijven ook een woning krijgen.

Wageningen een inclusieve stad

Wageningen is een regenbooggemeentestad en daar zijn we trots op. Iedereen hoort erbij. In Wageningen is geen plaats voor discriminatie of uitsluiting. Wij verzetten ons actief tegen elke vorm van ongelijkheid, of dit nu gebaseerd is op geslacht, geaardheid, ras, beperking, nationaliteit, afkomst, huidskleur of geloof. Een inclusieve samenleving betekent dat alle inwoners zich veilig, gerespecteerd en gewaardeerd voelen, en dat iedere Wageninger gelijke kansen krijgt om mee te doen en bij te dragen aan onze gemeenschap.

We willen dat één van de wethouders discriminatiebestrijding, inclusie en gelijkwaardigheid als onderwerp krijgt. Plekken die onveilig zijn (of voelen) worden aangepakt. Alle vormen van racisme en discriminatie, worden bestreden. We zetten ons krachtig in voor gendergelijkheid. Dakloze lhbtqia+'ers moeten veilig opgevangen kunnen worden op voor hen veilige opvangplekken.

We willen dat er goed gekeken wordt naar de opvang van dak- en thuislozen. Wageningen kent geen eigen opvang en werkt hiervoor samen met Ede. We willen kritisch kijken of we

met deze constructie mensen goed helpen, of dat het beter kan door een eigen Wageningse opvang te realiseren.

Bewuste stad

Ons slavernijverleden werkt nog altijd door. We onderzoeken de historische relaties van Wageningen met ons koloniale verleden. Daarbij hebben we ook aandacht voor het slavernijverleden van Indonesië en de rol van Nederland hierin. Hierover is nog te weinig bekend bij het brede publiek. En we vieren Ketí Kotí.

Vrouwvriendelijke stad

Geweld en intimidatie tegen vrouwen is niet oké. En het is ook geen privékwestie, maar een maatschappelijk probleem. We geven aan onze welzijnsinstellingen de opdracht om alert te zijn op relaties waar geweld of intimidatie plaatsvindt. Er moet extra bescherming zijn voor vrouwen in kwetsbare posities.

We zetten ons in voor genoeg ‘blijf van mijn lijf’ woningen en duidelijke communicatie tussen hulpverleningsorganisaties, de gemeente en betrokkenen.

Toegankelijke stad

We gaan opnieuw na wat de drempels zijn voor mensen met een beperking. We doen wat binnen ons vermogen ligt om die drempels te slechten. Dat doen we uiteraard in samenspraak met de mensen om wie het gaat! Het is cruciaal dat er in het centrum een openbaar toilet komt dat toegankelijk is voor mensen met een beperking. Dan kunnen ook mensen met blaas- en darmklachten gewoon meedoen.

Inclusie en verbinding

Er komt jaarlijks een inclusie-agenda, opgesteld samen met belangenorganisaties en bewoners. We starten een maatschappelijke werkplaats waar mensen werkervaring kunnen opdoen in techniek, reparatie en zorg – gericht op inclusie en vakmanschap.

In andere gemeenten zijn al succesvolle maatregelen ingevoerd die als inspiratie kunnen dienen: zo heeft Utrecht een inclusiescan ontwikkeld waarmee alle beleidsvoorstellen worden getoetst op toegankelijkheid en gelijkwaardigheid, organiseert Rotterdam jaarlijks een Ketí Kotí-herdenking als structureel onderdeel van het gemeentelijk programma rond diversiteit, en biedt Eindhoven verplichte trainingen voor ambtenaren om bewustwording rond discriminatie en inclusie te vergroten. Ook sluiten steeds meer steden zich aan bij de European Coalition of Cities Against Racism (ECCAR), waarmee zij zich verbinden aan internationale standaarden en uitwisseling van goede praktijken. Wij willen dat Wageningen zich bij ECCAR aansluit.

2.14. Betere democratie: een gemeente die luistert

Connect-Volt vindt dat een sterke democratie draait om actieve betrokkenheid van inwoners. Het is belangrijk dat de overheid en de politici naar inwoners luisteren en dat zij invloed hebben op besluiten die over hen gaan. Door het houden van burgerberaden en een open houding van de overheid, kunnen we het vertrouwen tussen de gemeente en haar inwoners versterken. Samen kunnen we werken aan gemeenten waarin iedere Wageninger de kans krijgt om zijn of haar stem te laten horen, en waarin besluiten duidelijk en werkbaar zijn. Een democratie met gelijke kansen voor iedereen is de basis voor een gezonde samenleving.

Toegankelijke gemeente met betrokken inwoners

Overheidscommunicatie is niet altijd begrijpelijk voor alle inwoners. Brieven zijn niet voor iedere Wageninger leesbaar en digitale platformen schrikken mensen af. In Arnhem kunnen mensen brieven van de gemeente terugsturen als er zinnen en woorden in staan die niet door iedereen begrepen kunnen worden. Dat lijkt ons ook een goed idee voor Wageningen. Onze inwoners kunnen dan onze ambtenaren helpen om betere brieven te schrijven. Hetzelfde kunnen onze inwoners doen om de website begrijpelijker en inzichtelijker te maken. Dat is in het begin even wennen, maar zal zeker resultaat opleveren, net als in Arnhem.

Burgerberaad

Wij streven naar een democratische gemeente die naar haar inwoners luistert. Nu worden de inwoners niet actief genoeg betrokken bij politieke besluiten. Dat kan door inwoners en bedrijven in de gemeente zeggenschap te geven over bijvoorbeeld de energie- of warmtevoorziening (energiegemeenschappen) en door de hulpmiddelen vanuit het Rijk te gebruiken voor georganiseerde burgerparticipatie. Burgerberaden en burgerforums bieden kansen om inwoners bij belangrijke vraagstukken te betrekken. Dat helpt om hun zorgen en ideeën in beeld te krijgen en hen mee te laten denken over (praktische) oplossingen.

Als vervolg op het inwonerberaad over mobiliteit willen wij een jongerenberaad in de gemeente. Jongeren krijgen zo een kans om vanuit hun perspectief onderwerpen aan te kaarten over voor hen belangrijke vraagstukken én ze krijgen de kans om ook met oplossingen te komen. De opzet van dit jongerenberaad zou het voorbeeld moeten volgen van het nationale jongerenberaad dat dit jaar plaats heeft gevonden.

Met de ervaringen van het mobiliteits- en jongerenberaad willen we een permanent burgerberaad opzetten. Op deze manier geven we een wisselende groep inwoners permanent een stem, ook buiten de verkiezingen om. Bovendien is een permanent burgerberaad aanzienlijk goedkoper dan per onderwerp een burgerberaad te organiseren.

Transparantie en samenwerken

Ook openheid is belangrijk voor een betere democratie. Het ontwikkelen van een open online-platform waar inwoners en bedrijven toegang hebben tot gemeentelijke informatie, zoals begrotingen en besluiten, is van groot belang. Ook moet de gemeente

vergaderingen, agenda's, notulen en beleidsdocumenten toegankelijk maken via een gebruiksvriendelijke website. Dit bevordert niet alleen de openheid, maar versterkt ook het vertrouwen van inwoners in hun gemeente. En het gemeentebestuur leert haar inwoners beter kennen.

Samenwerking met andere overheidsinstanties kan de onderlinge samenwerking en de uitwisseling van gegevens verbeteren. Training en ondersteuning van gemeentelijk personeel is belangrijk om hen te helpen bij de overgang naar dit nieuwe systeem.

Tot slot kan een digitaal systeem voor het delen van documenten, agenda's en notulen van gemeenteraadsvergaderingen het voor inwoners mogelijk maken om deze vergaderingen te volgen en documenten in te zien. Daarvoor is het nodig dat raadsleden worden getraind in het gebruik van digitale hulpmiddelen en platforms. Onderdeel van dit digitale systeem is een slimme zoekfunctie, op basis van een eigen 'large language model' (LLM). Deze LLM maakt dat je een vraag kan stellen, waarop het systeem jou direct een antwoord geeft op basis van de documenten uit het digitale systeem. Dit zorgt ervoor dat documenten en informatie nog toegankelijker worden.

Door het invoeren van deze maatregelen kan de gemeente een democratisch systeem opzetten waarin inwoners actief betrokken zijn, openheid wordt bevorderd en het vertrouwen in de overheid groeit.

2.15. Wageningen en Europa

Connect-Volt wil de Europese Unie (EU) dichterbij de inwoners brengen en de samenwerking tussen gemeenten in Europa bevorderen. De aanpak van problemen als klimaatverandering en migratie vraagt om gezamenlijke inspanningen. Door gebruik te maken van EU-partnergemeenten en voorlichtingscampagnes over de voordelen van de EU, willen we inwoners bij de EU betrekken en hun stem laten horen in de Europese politiek.

Samenwerken

Wij geloven dat samenwerking over grenzen heen de toekomst is. Alleen door samen te werken met buurgemeenten, buurprovincies en buurlanden zoals België en Duitsland, en andere Europese overheden, kunnen we belangrijke onderwerpen zoals klimaatverandering en migratie goed aanpakken. Een sterke Europese samenwerking is onmisbaar voor een duurzame toekomst voor iedere Wageninger.

Om dit voor elkaar te krijgen, is het van belang dat Wageningen actiever samenwerkt met gemeenten en regio's in Europa om van elkaar te leren en om al bedachte vernieuwende oplossingen over te nemen en aan te passen aan de lokale situatie. Gemeenten zouden daarvoor samen met EU-partnergemeenten evenementen, culturele uitwisselingen en projecten kunnen organiseren.

Gemeenten kunnen ook beter gebruikmaken van bestaande Europese samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld via Interreg Europe, een Europese subsidieregeling voor projecten die gemeenten helpen bij het ontwikkelen van beter beleid. Door samen te werken met andere Europese gemeenten kunnen gemeenten profiteren van een breed netwerk en van elkaars ervaringen. Dit maakt onze gemeenten slimmer in het aanpakken van hun problemen.

Zichtbaarheid

Het is ook belangrijk dat de EU, ook op gemeentelijk niveau, beter zichtbaar is. In Italië zie je EU-vlaggen op gebouwen van gemeentebesturen; dat zouden gemeenten in Nederland ook moeten doen. Dit eenvoudige gebaar kan de bekendheid en interesse in de EU en een Europees gevoel van saamhorigheid vergroten.

Wij roepen gemeenten op om voorlichting te geven over de rol en voordelen van de Europese Unie in het dagelijks leven van inwoners. Wanneer inwoners beter begrijpen hoe de EU de gemeentepolitiek beïnvloedt, kunnen zij de voordelen van de EU voor gemeenten beter begrijpen. Deze verbinding tussen lokale overheden en de EU versterkt de democratie en vergroot de invloed van de stem van gemeenten in de Europese besluitvorming. Voor Wageningen is dit nog relevanter, gezien de grote internationale gemeenschap.

2.16. Ruimte voor visie, vernieuwing en verbinding

Niet alles past netjes binnen bestaande beleidsdomeinen – en dat is juist goed. Connect-Volt ziet ruimte buiten de lijnen als essentieel voor een gemeente die durft te leren, te groeien en te innoveren. We willen van Wageningen een stad maken die openstaat voor experiment, die grip houdt op strategische ontwikkelingen, en die inclusie als rode draad in elk beleidsveld meeneemt.

Tegelijk erkennen we dat onze leefomgeving niet ophoudt bij de gemeentegrens. De natuurgebieden en dorpen aan de westzijde – nu nog onderdeel van Renkum – staan onder druk door mogelijke verstedelijking. Volt verkent actief de mogelijkheid om het gebied vanaf de A50, inclusief Heveadorp en Doorwerth, te integreren met Wageningen. Niet vanuit prestige, maar om landschap, ecologie en leefbaarheid op lange termijn te beschermen.

Vernieuwing mogelijk maken

We introduceren een experimenteerruimte voor bewonersinitiatieven. Hierin kunnen bewoners tijdelijk afwijken van bestaande regels – bijvoorbeeld via het Right to Challenge – om innovatieve oplossingen te testen in de praktijk.

Europese middelen lokaal benutten

Via het ondernemersloket en actieve projectbegeleiding stimuleren we bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties om Europese fondsen aan te vragen voor hun initiatieven.

Regie op stad en economie

We voeren een maatschappelijke winsttoets in bij grote projecten, zodat publieke waarde voorop staat. Wageningen ontwikkelt instrumenten voor publieke regie op strategische gronden, waaronder de inzet van een gemeentelijk vastgoedbedrijf.

Regionale verantwoordelijkheid nemen

Wageningen kijkt pragmatisch naar een lichte herindeling van Renkum met Wageningen. Samen sta je sterker. Ook binnen de regio Foodvalley neemt Wageningen een actieve rol in